

KNJIŽNIČARSKÉ NOVICE

2(1992), št. 9-10

26. oktober 1992

MIRKU

Ob pripravljanju te številke *Knjižničarskih novic* nas je pretresla novica, da smo izgubili prijatelja, sodelavca in ravnatelja. Teško se je sprijazniti s spoznanjem, da nas Mirko nikoli več ne bo vprašal, če so *Novice* že v tisku in da ne bomo več videli njegove nestrpnosti ob pričakovanju prvega, "še vročega" izvoda. *Knjižničarske novice* so bile takorekoč njegov "otrok". V dobrem letu in pol njihovega izhajanja so si pridobile širok krog tako sodelavcev kot naročnikov. Mirko pa se je skupaj z nami veselil vsakega novega prispevka, ki ste nam ga poslali.

Čeprav se s tako kruto usodo nikoli ne bomo pomirili, pa smo prepričani, da bo Mirko živel naprej - v naših prizadevanjih, da uresničimo cilje, ki jih je postavil. Eden od teh ciljev je bilo tudi redno izhajanje *Knjižničarskih novic*. Upamo, da nam boste pri tem pomagali tudi vnaprej.

Prilogo te številke *Knjižničarskih novic* posvečamo Mirku. Zavedamo se svoje skromnosti, kajti on nam je dal in dajal več, kot smo mu mogli mi kdajkoli. Drobna lučka, ki zdaj sveti ob Večni poti, bo vedno svetila tudi v naših srcih!

Melita

SLOVENSKA AGENCIJA ZA ISBN

PREGLED REZULTATOV ANKETE SLOVENSKE AGENCIJE ZA ISBN

NAMEN ANKETE

Namen ankete *Slovenske agencije za ISBN* je bil dobiti točne nazive in naslove slovenskih založnikov (1. in 2. točka), število založnikov glede na velikost (3. točka), razširjenost in uveljavljenost ISBN sistema doslej pri nas - YU ISBN (4. točka) - in na podlagi teh podatkov ustvariti začetno bazo založnikov v vzajemnem katalogu, ki bo služila za dodeljevanje ISBN oznak *Slovenski agenciji za ISBN*.

ODZIV:

ŠTEVILO VRNjenih VPRAŠALNIKOV

Prvi vprašalniki za slovenske založnike so bili poslani 20. maja 1992, rezultati pa obsegajo vse vrnjene vprašalnike, ki smo jih prejeli do vključno 1. septembra 1992. Število poslanih vprašalnikov je bilo 380, vrnjenih pa 184.

Na manj kot polovično število vrnjenih vprašalnikov je morda vplival tudi preddopustniški in dopustniški čas anketiranja, vendar število bistveno ne odstopa od povprečja drugih agencij po svetu (npr. *Ameriška agencija*

za ISBN je v sezoni 1990/91 dobila na 8998 poslanih, 4153 vrnjenih vprašalnikov).

DEJAVNOST

Izmed založnikov, ki so vprašalnik vrnili, se jih z založništvom kot primarno dejavnostjo ukvarja 50. Pri ostalih založnikih pa so njihove osnovne dejavnosti naslednje: muzeji, galerije (32), visoke šole, univerze (18), instituti, raziskovalne organizacije (17), društva (15), gospodarske organizacije (11), samozaložniki (7), knjižnice (5), vladne institucije (4), verska združenja (2), srednje šole (1) in drugo (16). Šest jih na to vprašanje ni odgovorilo.

V tem delu ankete nas je predvsem zanimalo število založnikov, ki se profesionalno ukvarjajo z založništvom. Teh je bilo le 50, kar je glede na skupno število vrnjenih anket le 27,17 odstotka. Zelo dober odziv na anketo je bil med fakultetami in muzeji, ki so odgovorili skoraj stoo odstotno.

VELIKOST ZALOŽBE

Založb, ki izdajajo do 10 naslovov, je 24, tistih, ki izdajajo do 100 naslovov je 108, do 1.000 naslovov izda 32 založb, ena pa izda do 10.000 naslovov. Skupaj gre torej za 165 založb, medtem ko podatkov ni poslalo 19 založb.

Podatki o velikosti založbe so za ustanovitev agencije za ISBN najbolj pomembni, saj bo agencija na osnovi teh podatkov določila skupine za številke založnikov, ki so odvisne od velikosti založnika: založnikom z veliko produkcijo se podeli krajša, z manjšo produkcijo pa daljša številka založnika. Zaradi sprememb pri organiziranju gospodarskega in političnega sistema, se je povečalo število majhnih založb (družbe z omenjeno odgovornostjo) v skupini do 100 naslovov. Padlo je število samozaložnikov, ki so bili običajno v skupini do 10 naslovov.

YU ISBN

Mednarodna agencija za ISBN v Berlinu je določila, da se številke iz jugoslovanskega sistema ISBN porabijo do konca, zato nas je posebej zanimalo, koliko založb ima določeno založniško predpono in kako se je YU ISBN uveljavil. S pomočjo seznama založnikov v knjigah *Priručnik o koriščenju ISBN sistema* (Beograd, 1985) in *Publishers' International ISBN Directory 1992/93* ter vzajemnega kataloga smo sestavili seznam slovenskih založnikov v YU ISBN sistemu, ki obsega 186 številke založnikov, pri čemer ima 11 založb dve in dve založbi tri številke založnikov.

V anketi založniško številko YU ISBN sistema navaja 51 založnikov, s tem, da jo pri eni založbi niso uporabljali.

23 založnikov ni navedlo založniške številke, čeprav jim je *Jugoslovanska agencija*, po zgoraj omenjenih virih, le-to določila.

110 založnikov iz ankete nima določene založniške številke.

Mednarodna knjižna številka (ISBN) se pri nas ni uporabljala tako množično, kot je to praksa v mednarodnem sistemu. To nam kažejo prav zgornji podatki, predvsem pa to, da marsikateri založniki ne vedo, da jim je bila številka založnika dodeljena ali pa mednarodnega sistema za številčenje publikacij sploh ne uporabljajo. Tisti pa, ki jo uporabljajo, ne vedo vedno, kje se ISBN oznaka tiska in kako se uporablja v različnih primerih (zbirke, različne izdaje...).

ZAKLJUČKI

1. Določitev založniških skupin (piramide)

00 - 19	0000 - 9999
200 - 599	000 - 999
6000 - 8999	00 - 99
90000 - 94999	0 - 9

V prvi skupini (od 00 do 19) je največje možno število založnikov 20, od katerih ima

vsak na voljo 10.000 številke naslovov (od 0000 do 9999); v drugi skupini je na voljo 400 številke založnikov (od 200 do 599) s po 1.000 številkami naslovov (od 000 do 999); v tretji skupini je na voljo 3.000 številke založnikov (od 6.000 do 8.999) s po 100 številkami naslovov; v četrti skupini pa je na voljo 5.000 številke založnikov (od 90.000 do 94.999) s po desetimi številkami naslovov (od 0 do 9).

2. Določitev številke založnikov

Vsem založnikom, ki so odgovorili na anketi, bomo dodelili s pomočjo baze ISBN v vzajemnem katalogu in na podlagi vrnjenih vprašalnikov ter založniških skupin - številke založnikov. Testiranje baze ISBN v vzajemnem katalogu je v teku, do konca meseca septembra pa naj bi bil nared tudi izpis za podeljevanje ISBN oznak skupaj s črtnimi kodami.

3. Izobraževanje

Zaradi nepoznavanja in neveljavljenosti ISBN sistema je potrebno organizirati izobraževanje za založnike, ki se bodo vključili v ta sistem. Izobraževanje naj bi obsegalo:

- predstavitev rezultatov ankete;
- kaj predstavlja ISBN;
- njegovo upravljanje;
- pomen ISBN in vse njegove funkcije.

Agencija pripravlja tudi prevod *Uporabniškega priročnika Mednarodne agencije za ISBN* v slovenščino.

Vključitev v ISBN sistem in prva predavanja se bodo začela že oktobra tega leta.

Dušan Feguš

POROČILO S SREČANJA SVETOVALNEGA ODBORA ISBN V BERLINU

Na povabilo *Mednarodne agencije za ISBN* v Berlinu sem se v dneh 6. in 7. 10. 1992 udeležila srečanja svetovalnega odbora (Advisory Panel Meeting), ki se sestane vsako leto v tednu po frankfurtskem knjižnem sejmu. Letos je to srečanje potekalo v Berlinu, na sedežu *Mednarodne agencije za ISBN*, ki deluje v okviru Staatsbibliothek zu Berlin. Srečanje je bilo zelo dobro organizirano in se ga je do sedaj udeležilo največje število predstavnikov posameznih agencij. Nekaj je bilo že starih znancev, nekaj pa nas je bilo popolnih novincev, ki smo z delom takšne agencije pravzaprav šele začeli in nam je bil drugi dan na voljo za individualne razgovore s posameznimi strokovnjaki iz *Mednarodne agencije*. Izmenjava mnenj in izkušenj med udeleženci samimi pa je potekala tudi zelo neformalno med kavo, kosilom ali sprehodom. Srečanje samo je vodil gospod D. Whitaker, predsednik tega svetovalnega odbora, udeležili pa sta se ga gospa M. Plassard (IFLA) in gospa S. Santiago (ISDS). Med udeleženci je bil tudi gospod R. Glavički, direktor *Jugoslovanskega bibliografskega inštituta*, s katerim sva se dogovorila za sodelovanje oz. za razdružitev baze, kar pa še vedno ostaja tehnično vprašanje. Žal se srečanja ni udeležil gospod Nenad Popović, predstavnik ISBN agencije za Hrvaško, čeprav je bil povabljen.

Dnevni red srečanja je bil izredno obsežen, saj je zajemal kar 16 točk: poročila posameznih agencij, poročilo *Mednarodne agencije za ISBN*, financiranje posameznih agencij, priprava in izdaja priročnika *Publishers' International Directory*, problematika pomanjkanja številke za manjše, nove državne skupine (glede na politično dogajanje), standardno številečenje EIP (Electronic Information

Products), informacija o ISMN, ISBN in cenzura, vzajemna odvisnost standardnih sistemov številčenja, stanje SAN (Standard Address Number), disertacije, problematika neknjižnega gradiva in ISBN, številčenje izpisov iz različnih baz podatkov na zahtevo uporabnika, uporaba skupne založniške številke, naslednje srečanje in razno.

Če smo pri našem delu še vedno začetniki in se morda še nismo srečali še z vsemi problemi, sem na tem srečanju vsaj zaslutila določene probleme in dobila smernice, kako naj te probleme rešujemo, oziroma na koga naj se obrnemo za pomoč. Največ pozornosti je bilo na srečanju posvečeno ravno financiranju, saj se vse agencije več ali manj srečujejo z zmanjšanimi finančnimi sredstvi in pospešeno iščejo lastne vire. Pri tem pa je bilo poudarjeno, da smo neprofitna organizacija in da za sistem ne smemo zaračunavati stroškov, lahko pa zaračunamo samo usluge, ki jih nudimo iz naših baz podatkov.

Mednarodna agencija za ISBN bo v letu 1993 morala prevzeti tudi mednarodni sistem številčenja muzikalij, zato se bomo morali temu posvetiti tudi v nacionalnih skupinah. V nekaterih državah spada dodeljevanje ISBN oznak med vladne inštitucije in traja zato dalj časa, zato morda ponekod deluje sistem v smislu cenzure. Poudarjeno je bilo, da to naj ne bi bila praksa.

Gospa S. Santiago je daljši govor namenila vzajemni odvisnosti standardnih sistemov številčenja, govorila je o razlikah in povezavah med ISSN in ISBN. Govorili smo tudi o številčenju EIP in NBM, kjer je ISBN agencija za obe Nemčiji pripravila nekaj konkretnih predlogov.

Beseda je stekla še o črtnih kodah, številčenju doktorskih disertacij in tez avtorjev, ki živijo v eni, a disertacijo zagovarjajo v drugi državi, pa o uporabi skupne založniške številke za založnike, ki izdajo eno samo publikacijo v svojem življenju (samozaložniki), o

uporabi loga za posamezne agencije.

Za naslednje srečanje sta prišli dve vabili, in sicer iz Budimpešte in Santiago de Čile, vendar smo se odločili za Budimpešto (14. in 15. oktober 1993), za Santiago de Čile pa predlagali regionalno konferenco z mednarodno udeležbo. Sploh pa je bila na posvetu izražena želja po več srečanjih v manjših skupinah, po načelu regij, oziroma sorodnosti problematike.

Srečanje smo zaključili z obiskom *Mednarodne agencije za ISBN* in predstavitevjo njihovega računalniškega programa za vodenje mednarodne agencije in baze podatkov za izdajanje *Publishers' International Directory*, predstavitevjo programa za vodenje nacionalne agencije, ki ga trenutno v *Mednarodni agenciji* šele preizkušajo in seveda kratkim ogledom stare Staatsbibliothek v "Vzhodnem" Berlinu, kjer je vzdušje kar precej domače (vonj po starem papirju in nepregledna množica hodnikov), za kaj več pa že ni bilo časa. Udeleženci smo se poslovili z "Na svidenje v Budimpešti prihodnje leto".

Alenka Kanič

IZOBRAŽEVANJE

STROKOVNI IZPITI BIBLIOTEKARSKE STROKE

Strokovni izpiti so potekali v NUK v času od 14. do 28. septembra 1992, udeležilo pa se jih je 42 kandidatov. 40 kandidatov je izpite uspešno opravilo, 2 pa bosta ponovno opravljala po en izpitni predmet.

Naslednji izpitni rok bo predvidoma v juniju 1993, še prej pa bomo pripravili tečaj za pripravo na strokovne izpite. Upamo, da nam bo do tega roka že uspelo pripraviti nov pravilnik o pridobivanju kvalifikacij bibliotekarske

stroke. Če pa nova zakonodaja še ne bo stopila v veljavo, bodo izpiti potekali po sedanjem sistemu.

O datumu tečaja in izpitov bomo pravočasno obvestili vse občinske matične knjižnice (predvidoma februarja 1993), informacije pa boste lahko dobili tudi v naši matični službi.

Nekaj več o zadnjem izpitnem roku pa boste lahko prebrali v naslednjih *Knjižničarskih novicah*.

Melita Ambrožič

da vaše potrebe javljate pravočasno, da bi izobraževanje po organizacijski plati teklo kar najbolj nemoteno.

Opozorili bi še, da izobraževanje poteka za udeležence sistema COBISS, kar pomeni, da morate imeti urejene pogodbene obveznosti z IZUM. Če programa niste prejeli, nas takoj obvestite. Zaradi lažjega komuniciranja uporabljajte elektronsko pošto (NUK::MELITA).

Melita Ambrožič

IZOBRAŽEVANJE ZA SISTEM VZAJEMNE KATALOGIZACIJE

Za udeležence sistema vzajemne katalogizacije (COBISS) izvajata Narodna in univerzitetna knjižnica in Institut informacijskih znanosti (IZUM) več oblik izobraževanja, ki zajemajo naslednja področja:

1. Začetni tečaj - katalogizacija monografskih publikacij
2. Nadaljevalni tečaj - katalogizacija monografskih publikacij
3. Neknjžno gradivo
4. Serijske publikacije
5. Članek
6. COBIB/OPAC
7. Predstavitev sistema COBISS
8. Iskanje po bazah podatkov informacijskega servisa IZUM/COBISS

Udeležencem sistema smo že poslali program izobraževanja, ki ga bomo izvajali. Glede na želje udeležencev bomo izobraževanje izvajali tako v NUK kot v IZUM. Prosimo vas,

ZAČETNI KNJIŽNIČARSKI TEČAJ

Tečaj bo trajal dva tedna in ga bomo izvedli v NUK v času od 7.-18. decembra 1992. Program in urnik tečaja ter višina kotizacije bodo znani do konca meseca oktobra. Vse, ki ste poslali evidenčne prijave, bomo o tem pravočasno obvestili. Ker bo število udeležencev omejeno, bomo upoštevali vrstni red prijav! Svojo udeležbo boste dokončno potrdili (ali zavrnil) šele takrat, ko vam bomo poslali prijavnice.

Melita Ambrožič

SPECIALNE KNJIŽNICE

SEKCIJA ZA SPECIALNE KNJIŽNICE ZBDS

Dne 8.10.1992 se je sestal ORGANIZACIJSKI ODBOR IV. POSVETOVANJA SEKCIJE ZA SPECIALNE KNJIŽNICE ZBDS.

Prisotni so bili Ivan Kanič, Sofronij Buila, Nada Češnovar, Nada Čučnik-Majcen, Maruša Juahsz, Andreja Jerin, Primož Južnič,

Cveta Kovačič, Tatjana Kovše, Zdravka Pejova, Lidija Podbevšek, Alenka Repič, Katica Špiranec, Mara Šlajpah, Nada Tržan-Herman, Matjaž Žaucer.

Glavni pokrovitelj: Knjigarna Mladinske knjige, Ljubljana, Slovenska 28
Neposredni organizator: Centralna tehniška knjižnica Univerze v Ljubljani

POVZETEK ZAPISNIKA:

1. IV. posvetovanje Sekcije za specialne knjižnice ZBDS bo v Ljubljani, 5.-6.11.1992, v prostorih Krke, Dunajska 65 ob 9.00 uri.
2. Vodilna tema posvetovanja je: *Strateška povezava specialnih knjižnic in managementa*.
3. Na seji so bile dogovorjene organizacijske in vsebinske priprave posvetovanja.
4. Pod točko razno smo se dogovorili tudi naslednje:
 - Sekcija podpira nacionalno članstvo CTK v FID, kar pomeni kontinuirano sodelovanje CTK s to mednarodno organizacijo.
 - Predsednik ZBDS je dal predlog, da se Zborniki posvetovanj vključijo v podatkovno bazo LISA.

Nada Tržan-Herman, dipl.ing.

IV. posvetovanje Sekcije za specialne knjižnice Zveze bibliotekarskih društev Slovenije:

“VLOGA SPECIALNIH KNJIŽNIC PRI POSPEŠEVANJU DRUŽBENEGA IN GOSPODARSKEGA RAZVOJA: ZA VKLJUČEVANJE V EVROPO”

Ljubljana, 5.-6. november 1992
KRKA, Dunajska 65

PROGRAM POSVETOVANJA “STRATEŠKA POVEZAVA SPECIALNIH KNJIŽNIC IN MANAGEMENTA”

Otvoritev posvetovanja: pozdravi

Pomen specialnih knjižnic v procesu upravljanja in vodenja

Fabjančič, Zarjan: Vloga korporacijske knjižnice za management

Kavčič-Čolić, Alenka: Kako managerji dojemajo vlogo specialne knjižnice

Pejova, Zdravka: Informacijska politika podjetij: vizija, realnost, strategija

Urlep, Vojmir, Nada Tržan-Herman: Informacije za funkcijo vodenja in informacije za funkcijo upravljanja

Funkcionalna povezava specialnih knjižnic z ostalimi enotami v podjetju

Repič, Alenka: Uvod v temo

Ivančič, Zdenka: Specialna knjižnica v GIP GRADIS

Specialne knjižnice v sedanjih gospodarskih razmerah in njihova vloga v naslednjem desetletju

Buila, Sofronij: Standardizacija in (ne)razviti

Jamnik, Alenka: Vizija razvoja knjižnice Prirodoslovnega muzeja Slovenije v prihodnjem desetletju

Kovše, Tanja: Informacijske storitve in vloga informacijskega strokovnjaka v prestrukturiranem raziskovalnem centru: primer SMRS

Boj proti monopolom nad informacijami

Kokole, Jože: Informacije za vse in vsakogar

Sodelovanje med specialnimi in visokošolskimi knjižnicami zaradi dostopnosti informacij in primarnih virov

Bartol, Tomaž: Vloga specialnih in visokošolskih knjižnic pri bibliografskem in vsebinskem urejanju informacij s svojega strokovnega področja

Čučnik-Majcen, Nada: CTK mora ostati samostojna knjižnica za gospodarstvo

Južnič, Primož, Sonja Pogačnik, Ivana Štirn-Bončina: Kroženje primarnih dokumentov: vloga osrednje knjižnice

Močnik, Vida: Delovanje medknjižnične izposoje v Centralni tehniški knjižnici Univerze v Ljubljani

Pečko-Mlekuš, Helena: Sodelovanje evropskih knjižnic na področju razvoja knjižničnih zbirk

Šlajpah, Mara: Ohranitev uspešno delujočega sistema osrednjih knjižnic

Zaucer, Matjaž: Vloga CTK kot posrednika informacij in knjižničnega gradiva

Specialne knjižnice v sistemu znanstvenih in tehničnih informacij

Banovec, Tomaž: Republiška evidenca in statistika kot sredstvo posredovanja knjižničnih storitev

Bradač, Jana: Vloga informacijske službe kot zadnjega neposrednega člana pri posredovanju informacij

Exel, Neža: Konferenca Združenih narodov za okoje in razvoj: Rio, junij 1992

Jokić, Maja: Značaj LISA-e (Library and Information Science Abstracts) u praćenju literature o specijalnim knjižnicama

Kovačič, Cveta: Gradbene informacije za izobraževanje, raziskovanje in industrijo

Sapač, Irena: Informacije za poslovno odločanje

Vovk-Avšič, Mira: Raziskovalna dejavnost v Specializiranem informacijskem centru za graditeljstvo (IC gr)

Izobraževanje in novi profili informacijskih in bibliotekarskih kadrov. Izobraževanje uporabnikov

Kanič, Ivan: Novi profili uporabnikov - novi profili informacijskih posrednikov

Missoni, Marija: Informacijski sustavi i obrazovanje korisnika informacija

Špiranec, Katica: Delo z uporabniki v IN-DOK centru Zavoda RS za statistiko

Okrogla miza: Aktualni problemi povezovanja specialnih knjižnic

Marjan Babič, Ivan Kanič, Cveta Perc, Nada Češnovar, Zdravka Pejova, Nada Tržan-Herman, Lidija Podbevšek

Zaključek posvetovanja - predsednica Sekcije Nada Tržan-Herman

5. novembra prireja Mladinska knjiga sprejem za udeležence IV. posvetovanja in ogled razstave Frankfurt po Frankfurtu, Cankarjev dom.

SPLOŠNOIZOBRAŽEVALNE KNJIŽNICE

PROJEKT RAČUNALNIŠKEGA OPREMLJANJA SPLOŠNOIZOBRAŽEVALNIH KNJIŽNIC 3. DO 5. SKUPINE

V *Knjižničarskih novicah* smo že objavili, da je Ministrstvo za kulturo imenovalo neodvisno strokovno skupino, ki je pripravila potrebno dokumentacijo za razpis, s katerim bo

ministrstvo skušalo pridobiti kvalitetno in najustreznejšo programsko in strojno opremo za SIK 3. - 5. skupine.

Strokovna skupina je že zaključila delo in pripravila gradivo, ki temelji na upoštevanju že obstoječih rešitev in optimalnih zahtev za delovanje teh knjižnic. Ministrstvo za kulturo je predloženo gradivo pozitivno ocenilo in sprožilo postopek za javni razpis, ki bo v kratkem objavljen.

Istočasno je Enota za razvoj knjižničarstva pri NUK s pooblastilom Ministrstva za kulturo izvedla interni razpis za prijavo potreb po računalniški opremi v teh knjižnicah, na podlagi katerega bo pripravila strokovni predlog opremljanja, ki bo seveda usklajen s finančnimi možnostmi ministrstva.

Prve rezultate pričakujemo še v letu 1992.

Ivan Kanič

POLNOLETNOST LJUBLJANSKE POTUJOČE KNJIŽNICE IN NOVI BIBLIOBUS

15. oktobra letos ljubljanska potujoča knjižnica, enota Knjižnice Otona Župančiča, praznuje 18. obletnico svojega delovanja.

Vsa ta leta smo uspešno uresničevali naše poslanstvo:

- zadovoljevati potrebe po knjigi v krajih, kjer ni knjižnic,
- prispevati h kulturnemu ozračju kraja in
- približevati in zbliževati mesto z njegovim zaledjem.

6.800 krajanom vseh starosti, poklicev in struktur, ki so se vpisali v 40 krajih v okolici Ljubljane, smo posredovali skoraj tričetr

miliona knjig. V zadnjih letih, ko smo postali tudi multimedijška potujoča knjižnica, pa smo članom izposodili še približno 14.000 zvočnih ali video kaset. Pričenjamo pa tudi z izposojno CD plošč. V osemnajstih letih je bila potujoča knjižnica odprta okoli tri tisoč ur, v tem času so nas bralci obiskali 163.494 krat. Naš sklad šteje okoli 53.000 enot knjižnega gradiva, 3.000 enot AV kaset in 150 CD plošč.

16. septembra letos smo krenili na pot z novim (tretjim po vrsti) bibliobusom. To novo, po vseh strokovnih in tehničnih merilih sodobno vozilo, je na TAM-ovo podvozje izdelalo podjetje Avtoservis - AS - iz Domžal. Projektant notranjosti knjižnice, ing. stroj. Janez Cvahte (ROK - Inženiring in montaža opreme) je že v idejni zasnovi pokazal maksimalno razumevanje za naše zahteve, ki so pač odraz razvitosti bibliotekarske stroke ter naših praktičnih izkušenj z dosedanjima bibliobusoma. Skupaj z nami se je skušal v projektu dokopati do optimalnih rešitev glede vseh najmanjših podrobnosti, ki so v tako majhnem prostoru, ki je mobilni knjižnici na voljo, tako zelo pomembne.

Ob tem je bilo potrebno relativno malo dogovorov in razlag, da je načrtovalec našega novega bibliobusa dojel, kaj je za resnično funkcionalnost potujoče knjižnice potrebno.

Novi bibliobus se po razporeditvi mnogih elementov v prostoru močno razlikuje od vseh dosedanjih v Sloveniji in na Hrvaškem.

Po zamisli ing. Cvahteta je tokrat izposojevalni del popolnoma ločen od površin za zaposlene (voznikova kabina, sanitarni del). Na steni za voznikovo kabino je zato lahko nameščena mediateka z vsem AV in CD gradivom. Projektant nam je tudi predlagal spremembo mesta za registracijo izposoje (zadaj nad kolesi) ter spremembo lokacije vhodnih vrat za bralce (na desnem boku v sredini).

Z vozilom smo zelo zadovoljni: vse nove zamisli projektanta (dva umivalnika, avtomat za kuhanje kave, WC), razporeditev polic (z na-

stavljivim naklonom in medsebojno razdaljo), ogrevanje na toplo vodo in še mnoge druge so se že prve dni terenskega dela izkazale kot nepogrešljive.

Najbolj pa so veseli novega vozila naši bralci. Navdušeno si ogledujejo njegovo pisano zunanost (projekt: studio Matjaž Vipotnik), kjer so napisani vsi kraji, ki jih obiskujemo, vseč jim je, da sedaj vstopajo v pravo, "zaresno" knjižnico (ta obutek pričara stena z mediateko) ter res lepa in svetla notranost knjižnice, obogatena s pestrim izborom zanimivih knjig.

Skupaj z bralci smo veseli, da je stari bibliobus le še zgodovina!

Nika Pugelj

GOVOR MINISTRA ZA
KULTURO GOSPODA BORUTA
ŠUKLJETA OB OTVORITVI
NOVEGA BIBLIOBUSA KOŽ,
ENOTE POTUJOČA
KNJIŽNICA V LJUBLJANI,
DNE 16.9.1992

Teksti, najdeni v starih mezopotamskih najdiščih, ki segajo na začetke človeškega spomina, govore o zgodovini strahu in življenja, svobode in smrti, pa seveda tudi o rojstvu novih veščin. Človeška znamenja niso imela več samo magičnega pomena. Glinaste tablice, po katerih so pisali z ošiljenim trsom, so kljubovale vremenu ter celo velikemu potopu, o katerem ne poroča samo biblija. Vseh najdbišč, v katerih so našli takšne tablice, seveda ni mogoče imenovati knjižnice.

Govore pa o spraševanju človeka, ki ga je prevzela strast spoznanja, človeka, ki skuša zasnovati svet kot celoto in si s tem postaviti osnovno vprašanje, kako lahko obstaja karkoli in ne nasprotno nič. Vedno več ljudi je bilo nesposobnih, da bi delali samo z rokami in zato

prisiljenih, da se poslužujejo pisave, znakov in besede.

Nove veščine so dobile svoje ime. Pisar in Knjižničar.

V Aleksandriji ob Nilovi delti Ptolomej in Demetrij uresničita svoje najvznemirljivejše sanje. Ustanovitev Kulturnega centra, ki naj postane največja kulturna in znanstvena ustanova starega sveta, združi vse, kar je ustvaril grški genij, zbere in uredi vse znanje starega sveta. Rodila se je beseda "knjižnica". Pomeni poučevanje in pričevanje o bogastvu človeške kulture, o preživetih bivanjski izkušnji, o tistih možnostih, skozi katere si zastavljamo svoj danes in jutri.

In prav knjižnice in ljudje s cenjenim imenom. Knjižničarji so pomemben del tistega dela naše zgodovine, ki jo imenujemo zahodni racionalizem, ki je ustvaril temelje za nesluten razvoj znanosti in umetnosti, mišljenja in kritičnosti, temelje za svoboden, ustvarjalen, neoviran razmah misli torej.

Še več. Možnosti enakopravnega in enakovrednega življenja znotraj različnih in raznorodnih osebnih izkušenj, doživljanj in mišljenj so s tem postale večje kot kadarkoli dotlej, obenem pa tudi dokaz, da prav zaradi mišljenja, znanja in učenih veščin ločnice med različnimi kulturnimi območji Evrope niso bile nikoli povsem jasno določene.

Prav zato, tudi po zaslugi knjižnic in knjižničarjev, lahko Slovenci danes prispevamo svoj glas k vznemirljivim mislim o novih načinih bivanja v evropskem prostoru enakopravnih in enakovrednih narodov.

Na kakšen način bomo Slovenci oblikovali svoj glas pa je odvisno tudi od ljudi, nekoč imenovanih tudi veliki mojstri, danes skromneje bibliotekarji in knjižničarji, ki krojijo usodo znanju in veščinam.

Naj s tem in z zahvalo za vaše delo pospremem na pot našo skupno pridobitev - Knjižnico na kolesih.

EVROPSKI TEDEN KNJIGE "KOLUMB IN DOBA ODKRITIJ"

Pravilne rešitve mednarodnega kviza "Kolumb in doba odkritij", na katerem je sodelovalo 5754 otrok povprečne starosti 13 do 15 let, smo poslali ustanovi *Stiftung Lesen* v Mainz, ki je že tretjič zapored spodbudila aktivnosti za obeležje *Evropskega tedna knjige*, katerih cilj je predvsem spodbujanje branja in razširjanje bralne kulture. Eden izmed sodelujočih otrok se bo - s prijateljem, ki ga bo sam izbral - udeležil mednarodnega tabora "Po Gutenbergovih stopinjah" prihodnje leto v Nemčiji.

Slovenija se je letos prvič pridružila sodelujočim državam, letos desetim, in kot le-te je tudi sama organizirala reševanje kviza po svojih možnostih in sposobnostih. Vsebinsko in podoben kviza je oblikovala ustanova *Stiftung Lesen*, ki je sodelujočim razdelila film za tisk, nam pa tudi papir za tisk.

Vsebinsko podoben Kolumbovega časa, s katero kviz opozarja tudi na temno stran raziskovanj in odkrivanj, smo v Sloveniji dopolnili s podoben dveh Slovencev, Ignacija Knoblarja in Friderika Barage, ki sta - podobno kot Bartolome de Las Casas v Kolumbovem času - nastopala proti uničevanju kultur, izkoriščanju in zaslužnjenju ljudi.

Pripravljali odbor (NUK, Knjižnica Oton Župančič, enota Pionirska knjižnica, Zveza prijateljev mladine, Zveza bralnih značk), ki je prevzel republiško organizacijo kviza, je začetek akcije povezal z 2. aprilom, mednarodnim dnevom mladinske knjige. Tega dne je *Pionirska knjižnica* v Ljubljani odprla razstavo knjig "Ko zemlja postane okrogla", katere bibliografijo so dobile vse splošnoizobraževalne knjižnice v Sloveniji in zamejstvu in s tem hkrati prvo strokovno pomoč za izpeljavo kviza v svojem občinskem območju.

Evropski teden knjige (drugi teden v mesecu maju) je bil v tej akciji obeležen s seminarjem o razvijanju bralnih spretnosti v organizaciji NUK, na katerem so udeleženci iz SIK, temeljnih izvajalk akcije, dobili tudi konkretnjša navodila, vprašalnike in plakate. V večini knjižnic se je reševanje začelo v tem tednu s postavitvijo razstave in animacijo otrok za reševanje.

Otroci so reševali kviz individualno in skupinsko v šolah, predvsem pa v splošnoizobraževalni knjižnici (pa tudi po valovih lokalnega radia in preko lokalnih časopisov) vse do 17. septembra, ko se je akcija zaključila z republiško prireditvijo ob Dnevu zlatih knjig. Prireditve sta pripravili Zveza prijateljev mladine in Zveza bralnih značk. Za 60 izžrebanih otrok iz občinskih zaključnih prireditve je bilo to sproščujoče, pa tudi zanimivo in poučno iskanje skritega zaklada (ki so ga našli vsi) po Ljubljani in v njenih kulturno - informativnih zavodih, ki so gostili skupine otrok.

Knjižničarka - spremljevalka iz Murske Sobote je ujela stavek svojega udeleženca: "Veš kaj se mi je od vsega zdelo najbolj super? To, da so nas pustili čisto same, brez spremljevalcev, samo z zemljevidom Ljubljane in zdaj se znajdi sam! Super! Enkratno! A ne?!!"

Nič manj zanimive, poučne in zabavne niso bile občinske zaključne prireditve, ki so kot poročajo knjižnice, marsikje prerasle v pravo občinsko otroško slavo na prostem z veliko smeja in nagrad. Pri organizaciji teh so pokazale nekatere knjižnice izjemno ustvarjalnost in sposobnost, v marsikaterem kraju pa je bilo to prva oblika množične prireditve za otroke. Za marsikatero knjižnico je bilo sodelovanje v tej akciji preizkusni kamen v organizaciji občinske prireditve. Lažje in uspešnejše delo so imele knjižnice, ki so svoj status v okolju že utrdile, ki poznajo večino akterjev življenja v svojem kraju, ne le Zvezo prijateljev mladine in osnovne šole.

Vse knjižnice pa še želijo sodelovati v taki akciji, kajti ne glede na letošnje nerodnosti vseh organizatorjev zaradi prvih korakov, jim je uspelo:

- privabiti otroke v knjižnico in k branju,
- razveseliti sodelujoče otroke,
- jim dati nekaj novega znanja in informacij (tudi z moralnim opozorilom),
- jih naučiti uporabljati knjižnico, njene informacijske vire in gradivo,
- preveriti svoje organizacijske zmožnosti in sposobnosti, svoje znanje o oblikah knjižne in knjižnične vzgoje,
- preveriti svoj status v kraju.

To pa ni malo, vsekakor pa dovolj, da jih organizator te akcije v prihodnjem letu (Knjižnica Oton Župančič, enota Pionirska knjižnica) spet povabi k sodelovanju in pri tem upošteva pomanjkljivosti in izvirnosti, ki so shranjene v poročilih v Enoti za razvoj knjižničarstva pri NUK.

Silva Novljan

POROČILO O AKCIJI "KOLUMB IN DOBA ODKRITIJ" V OBČINI LJUBLJANA - BEŽIGRAD

Prvo informacijo o mednarodnem knjižnem kvizu smo dobili v Pionirski knjižnici sredi aprila.

15. maja 1992 pa smo na seminarju v NUK v okviru evropskega tedna knjige izvedeli še ostalo in se okvirno dogovorili o poteku akcije.

Kaj vse smo storili pri nas?

18. maja smo sklicali sestanek šolskih knjižničarjev, občinske ZPM in ZKO.

Tri šole, ki se sestanka iz neznanih razlogov niso udeležile (spremni dopis smo poslali na ravnatelja ali ravnateljico), smo še enkrat obvestili po telefonu. Predstavnica občinske ZPM se je po telefonu opravičila in obljubila, da se bo oglasila enkrat kasneje (a se ni), pomoč je obljubil predstavnik ZKO. 450 vprašalnikov smo razdelili med 8 šol in 5 knjižnic (približno 35 na vsako), veliko smo jih kasneje fotokopirali in tudi šole same so to morale storiti.

Pripombi:

1. Vprašalnikov bi moralo biti veliko več, saj fotokopiran črnobel ni tako privlačen - za barvne fotokopije pa v današnjih časih nima nihče denarja.

2. Šolske knjižničarke so se pritoževale, da je sam termin prepozen, da je takrat na šoli že preveč vsega drugega dela, da se otroci takrat največ učijo in podobno.

Verjetno je takšno gledanje preozko, saj ni nujno, da otrok reši vprašalnik v šoli, ob točno določenem času, ko morda nima niti časa, niti potrpljenja. Počitnice so dolge, marsikdo jih je letos preživel doma (kako bo naslednje leto še ne vemo) in kaj je bilo v naši knjižnici lepšega kot skupina prijateljev, ki skupaj išče odgovore na zastavljena vprašanja, ali pa cela družina, velikokrat stara mama in dedek, ki z vnukom skupaj brskata po knjigah ali pa to počno doma.

To je tudi odgovor na vprašanje, kako so pri nas otroci reševali: tako posamezno kot skupinsko ali družinsko ali le s pomočjo bolj prijaznega knjižničarja, ki si je vzel čas za mladega reševalca. Letos je bilo to za vse novost, tako za knjižničarje, učitelje in otroke, v tem šolskem letu pa bo vse že lažje, bolj znano.

V matični knjižnici smo tedensko menjali razstave, ki so se tematsko navezovale na kviz (n.pr.: Odkrivanja, raziskovanja; Indijanci; Slovenci in odkrivanja; Amerika tako

in drugače ...), v čitalnici so na otroke čakale knjige, v katerih so lahko našli odgovore na zastavljena vprašanja. Na kviz jih je opozarjal še plakat pri vhodu v knjižnico, v mladinskem oddelku so spet visela razna obvestila o njem.

Obvestilo o mednarodnem kvizu smo objavili tudi v naših mesečnih obvestilih, ki so na voljo vsem našim bralcem.

120 delovnim organizacijam v občini smo poslali obvestilo o kvizu z obrazložitvijo in jih prosili za sponzorstvo - odzvalo se jih je le pet. To so bili: Ljubljanske mlekarne, Mladinsko gledališče, Linea, Lunder-Šilar in Jomi.

Ker smo želeli nagraditi prav vsakega reševalca, smo morali tudi sami dodati denarna sredstva - nakupili smo 100 knjig Požarnik, H.: SOS za naravo in človeka in 70 zemljevidov, tudi s popustom.

Pravilnih rešitev je prišlo 177 in vsem smo v tednu dni pred prireditvijo poslali vabilo, ki je bilo obenem tudi srečka. Ob prihodu na prireditev, ki je bila 1. septembra ob 17.00 uri pred in v Knjižnici dr. Franceta Škerla, so oddali vabilo in lahko izbirali med knjigo in zemljevidom Ljubljane. Na koncu je ostalo 24 zemljevidov, se pravi, da je na prireditev prišlo 153 tekmovalcev. Sodelovali so otroci 6., 7. in 8. razredov.

Na zaključni slovesnosti so sodelovali: Godba Bežigrad (ki je pred Knjižnico igrala in vabila mlade), v pravljčni sobi, ki smo jo okrasili s plakati o Kolumbu in razstavo o Baragi, pa je potekal kratek kulturni program: sodelovala sta dva mlada glasbenika, flavtista Tjaša in Simon, Katarina pa je brala svoja literarna razmišljanja.

Potem je seveda nastopilo mrzlično pričakanje, kdo bo dobil katero nagrado (naj omenim le eno, sezonsko vstopnico za Mladinsko gledališče) in še posebej, kdo bo glavni nagrajenec. Tanja Zrnič, ki je povezovala program, je najprej povedala le ime: Boštjan in vsi prisotni Boštjani so vstali, a sreča se je nasmehnila le Boštjanu Ikovicu (Lj., Vojkova 87).

Prireditev smo snemali s kamero in fotoaparatom, tako da bo spomin bolj trajen.

Neda Isakovič

P.S.: Poročila ostalih SIK o poteku te akcije so dosegljiva v matični službi NUK!

SPOROČILA IZ PIONIRSKE KNJIŽNICE

V Pionirski knjižnici, enoti Knjižnice Otona Župančiča v Ljubljani-Center, smo s polno paro začeli novo šolsko leto. Od 1. septembra dalje je knjižnica s študijskim oddelkom odprta od 10 h do 19 h, ob sobotah pa od 8 h do 13 h. Predvsem v dopoldanskem času od 10 h po dogovoru sprejemamo skupine otrok iz vrtcev in šol.

Z rednimi prireditvami za najmlajše otroke (od 9. leta starosti) začnemo v oktobru: ure pravljic so vsak torek ob 17 h in igralne ure s knjigo vsak četrtek ob 17 h. Pismeno smo obvestili vse vrtnice v centru Ljubljane, da vabimo na obisk v knjižnico skupine malih šolarjev in starejših sredinčkov. (Prireditve za najmlajše otroke pripravlja Lidija Mancini Boljka).

V tem šolskem letu želimo intenzivirati delo z otroki od 10. leta starosti dalje. Za začetek smo se skušali dogovoriti z osnovnimi šolami v Ljubljani-Center oz. z vsako šolsko knjižničarko posebej za takšno sodelovanje, da bi se naše skupno delo - knjižnična in knjižna vzgoja šolarjev - dopolnjevalo. Pripravili smo nekaj vsebinskih sklopov za vse šolsko leto, ki jih bomo v Pionirski knjižnici predstavili v obliki manjših razstav, izvajali kot kvize ali pogovore o knjigah s šolarji na obisku, iz njih bomo pripravili uganke meseca ipd. O njih bomo obveščali šolske knjižničarke iz Ljubljana-Center (delno bodo nastajali v dogovoru in sodelovanju z njimi) in jih predstavili

v *Knjižničarskih novicah* in drugih publikacijah (npr. *Šolski knjižnici*), da bodo zanje izvele zainteresirane knjižnice po vsej Sloveniji. Tako smo v septembru pripravili kviz o mladinskih delih Pavleta Zidarja in o knjigah, ki nam z različnih vidikov predstavljajo Indijo, pri tem pa smo se osredotočili predvsem na mladinski roman Anite Desai "Vas ob morju". V oktobru bomo po potrebi uporabili gradivo, ki smo ga pripravili za mednarodni knjižni kviz "Kolumb in doba odkritij"; okrog 12. oktobra bomo zagotovo v skrčenem obsegu spet opozorili nanj. Pripravili bomo pregled mladinskih del Ferda Godine, ki 17. oktobra praznuje 80. letnico (v obliki manjše razstave v Pionirski knjižnici, kviza, uganke meseca). (Prireditve za šolarje pripravlja Darja Lavrenčič).

Študijski oddelek v Pionirski knjižnici zbira primarno mladinsko literaturo (leposlovje in poučno) in sekundarno literaturo o mladinski književnosti in mladinskem knjižničarstvu ter estetski vzgoji otrok. Zbira in posreduje informacije za svoje področje, skrbi za pretok informacij iz mednarodnega prostora k nam in obratno. V študijskem oddelku hranimo dokumentacijo o oblikah knjižnične in knjižne vzgoje v naši knjižnici (uganke, razstave, "moja najljubša knjiga", bibliografije, priporočilne sezname itd.) Posebna dragocennost so neobjavljena gradiva z raznih seminarjev, posvetovanj itd. (Študijski oddelek vodi Tanja Pogačar).

Naj vas obvestimo še o naših strokovnih srečanjih, namenjenih mladinskim knjižničarjem. Na njih ne bomo sproti poročali o novih knjigah za otroke in mladino. (Jih pa seveda sproti beremo, anotiramo in pripravljamo zanje spodbude, kako jih ponuditi mlademu bralcu in morebitne predloge za uporabo pri knjižni vzgoji otrok. Zanimam te podatke posredujemo v obliki priporočilnih seznamov.)

Naša jesenska strokovna srečanja bodo namenjena naslednjim vsebinskim sklopom:

- 14.oktober: Ura pravljic in igralna ura s knjigo - oblike dela z otroci od predbralnega obdobja do 9.leta starosti. To srečanje bo vsebinsko po eni strani navezано na srečanje 20. maja letos, ko so pravljico obravnavale strokovnjakinje, po drugi strani pa na učno delavnico *Igralna ura s knjigo*, ki smo jo imeli na letošnjem Posvetovanju bibliotekarjev.
- 11.november: Oblike dela z otroki od 10. leta dalje (razstave, kvizi, pogovori o knjigah, uganke, moja najljubša knjiga), izposoja in vrsto knjižničnih pomagala, ki smo jih razvili za individualno izposajo mladim.
- 9.december: Študijski oddelek za mladinsko književnost in mladinsko knjižničarstvo: opozorili bi radi na gradivo in informacije, ki jih zbiramo in posredujemo, kar je zagotovo delo, ki ga opravljamo edini v Sloveniji in bi ga želeli predstaviti našim uporabnikom in povezati z delom sorodnih institucij.

Strokovna srečanja bodo vsakič ob 9 h v prostorih Pionirske knjižnice oz. v stavbi na Komenskega 7 (kot so bila že strokovna srečanja spomladi letos).

Tilka Jamnik

PREDSTAVLJAMO VAM

**“INFORMACIJA JE NAŠ
NACIONALNI VIR MOČI”
(24. STROKOVNO
POSVETOVANJE DRUŠTVA
BIBLIOTEKARJEV MADŽARSKE),
SÁROSPATAK,
13.-16.AVGUST 1992**

Društvo bibliotekarjev Madžarske je na svoje 24. strokovno posvetovanje (Sárospatak, 13.-16.VIII.92) povabilo tudi predstavnike društev sosednjih držav. Slovenija je imela tako kot večina ostalih držav enega predstavnika, spodaj podpisanega, ki se za udeležbo zahvaljuje tudi svojemu stanovskemu društvu.

Madžarsko bibliotekarsko društvo združuje približno 3000 knjižničarjev, ki s plačilom članarine (2 odstotka plače enkrat v letu) postanejo člani enega izmed 19-tih področnih društev. Področna društva so povezana v zvezno, ki ga vodi predsedstvo, sestavljeno iz predsednikov področnih društev, predsednika (voljen za 4 leta), dveh podpredsednikov in tajnika.

Poglobljeno strokovno delo temelji na sekcijah. Organizirajo se v skladu z razvojem knjižničarstva in svojega področja, npr. sekcija za računalniško opremljanje, sekcija za družbeno in znanstveno informiranje, sekcija za AV gradivo, sekcija za posamezne vrste knjižnic itd.

Delo društva financira tudi ministrstvo za kulturo, a finančno stanje kljub temu, da društvo občasno podprejo različna podjetja, ne omogoča izdajanja revije. Društvene novice se širijo z informativnimi obvestili preko knjižnic.

Pokrajinska društva so samostojna pri načrtovanju svojega dela. Osrednje strokovno vodilo za delo pa določi zvezno predsedstvo na posvetovanju.

Tema letošnjega posvetovanja je bila informacija. Njen pomen so določili že z naslovom posvetovanja “Informacija je naš nacionalni vir moči”, ki je bil hkrati naslov uvodnega referata ministra za kulturo in izobraževanje, Bertalana Andrásfalvyja. Uvodnemu referatu, kjer je bil večkrat poudarjen pomen knjižnic pri vključevanju Madžarske v Evropo, so sledili referati knjižničarjev s temami informacijska politika, pomen in nova vloga knjižnic na področju izobraževanja. Glavne nosilke strokovnega posvetovanja so bile sekcije, kjer so knjižničarji obravnavali računalniško opremljanje knjižnic, vpliv informacij na razvoj znanosti in družbe, spremembe, ki jih prinaša informacijski sistem v servisno delo knjižnic, nove medije in njihov vpliv na družbo, šolske knjižnice kot raziskovalne centre ...

Referati niso bili dostopni v pisni obliki (gostom je bil na voljo le program posvetovanja v angleškem in nemškem jeziku), a se je v pogovoru s kolegi dalo razbrati, da so knjižničarji prepričani v moč informacije, v njen vpliv na razvoj države in da pospešeno iščejo svojo veljavno vlogo pri organizaciji zbiranja in distribuiranja tega vira moči. Dela so se lotili sistematično in realno s pomočjo vlade, ki bo, kakor je zagotovil predsednik društva dr. Tibor Horvath, zagotovila tudi finančna sredstva.

V tem času pripravljajo revizijo obstoječega zakona o knjižničarstvu iz leta 1976, ki bo končana leta 1993. Ker se je država lotila preobrazbe visokega šolstva, so knjižničarji pripravili načrt razvoja visokošolskih knjižnic, ki temelji na povezavi knjižnic pri izmenjavi gradiva in informacij. V to računalniško opremljeno mrežo bodo vključili tudi 19 ljudskih pokrajinskih knjižnic ter vse ljudske knjižnice mest, v katerih so visoke šole.

Vključevanje manjših knjižnic oz. drugih

vrst knjižnic v računalniško povezano mrežo je načrtovano za kasnejše obdobje. Knjižničarji so prepričani, da bo načrtovano delo realizirano, saj je v vladajočih strukturah razumevanje izredno, pri tem pa ne pozabijo povedati citata ministrskega predsednika Antalla Jozsefa, da je "vsaka knjižnica skrit sodelavec razvojnega tima".

Status knjižničarstva oz. knjižničarjev pa kljub razumevanju vlade ni kaj boljši od našega, primerljiv je z statusom stroke v naši družbi. Knjižničarji so visoko ali srednje izobraženi, a - kot trdijo - sami neizobraženi, če se ne izobražujejo permanentno. Izobrazbo si pridobe na univerzi v Budimpešti (4-letni študij) ali na visoki šoli v Debrecnu (5-letni študij), lahko pa tudi na tečajih, kjer si pridobe osnovno znanje in s tem naziv knjižničar, ki vrednostno sodi v srednjo stopnjo izobrazbe. Pri izobraževanju pa pogrešajo tuje jezike, saj so samo z znanjem materinščine komunikacijsko zelo omejeni.

Tisoč knjižničarjev je za štiri dni preplavilo majhno mestoce Sárospatak (16.000 prebivalcev) na severovzhodu Madžarske. Mestece bi težko nastanilo takšno količino, če ne bi bilo zgodovinsko pomembno. Tu je danes visoka šola oz. kolegij (ki je nudil knjižničarjem prenočišče in prostor za zabavno srečanje), kjer se izobražujejo učitelji razrednega pouka. Njegov zametek pa sega v leto 1531, ko je bil ustanovljen stari kolegij. V njem je v letih 1650-1654 poučeval tudi Amos Jan Komenský, na katerega so meščani tako kot na kolegij zelo ponosni in o tem se lahko prepriča obiskovalec ob ogledu muzeja tega kolegija. Predvsem pa je mesto ponosno na družino Rakoczi, ki je stoletja vodila boje za samostojnost in neodvisnost Madžarske. Knjižničarji, ki imajo program posvetovanja manj natrpan kot je program našega posvetovanja, so lahko prijetno preživeli prosti čas, ob ogledu kulturno zgodovinskih znamenitosti, pa v termalnih toplih, zvečer pa prisluhnili orgelskemu koncertu

v gotski cerkvi iz 14. stoletja, ki skupaj z renesančnim gradom obvladuje podobo mesteca. Zadnji dan je bil namenjen izletu v bližnje kraje in večina je izbrala mestoce Tokaj, kjer smo pokušali vina in najboljša odnesli tudi s seboj za (NA) ZDRAVJE knjižničarjev!

Ivan Kanič

IFLA

58. KONFERENCA, NEW DELHI,
30. AVGUST - 5. SEPTEMBER 1992

Letošnje 58. splošne konference IFLA (*International Federation of Library Associations and Institutions*), ki je potekala v New Delhiju (Indija) v času od 30. avgusta do 5. septembra, smo se iz Slovenije udeležili: dr. Mirko Popovič (član sekcije za narodne knjižnice pri IFLA), Ivan Kanič (predsednik ZBDS), Melita Ambrožič (članica sekcije za izobraževanje pri IFLA) in Marta Seljak (predstavnica IZUM). Udeležbo so nam omogočile naše matične institucije (NUK, IZUM), Ministrstvo za znanost in tehnologijo ter Ministrstvo za šolstvo in šport.

V okviru konference smo se udeležili številnih aktivnosti, ki so potekale (referati, okrogle mize, delavnice, seje sekcij, razstave) ter navezali mnoge koristne stike. Vsa gradiva, ki smo jih zbrali, so na voljo v Enoti za razvoj knjižničarstva. Pripravljali smo tudi predavanja o sami konferenci, a še preden smo jih uspeli izvesti, nam je kruta usoda vzela dr. Mirka Popoviča.

Glavna tema konference je bila "Library and Information Policy Perspectives", aktivnosti pa so potekale v okviru naslednjih podtem:

1. koncepcija knjižnične in informacijske politike za nacionalne knjižnice,

2. organizacija in oblike nacionalnih knjižničnih sistemov s poudarkom na posebnostih posameznih regij sveta,
3. vloga javnih, akademskih in specialnih knjižnic pri zadovoljevanju informacijskih potreb,
4. uporabniki in njihove potrebe:
 - pospeševanje pismenosti,
 - storitve za večjezične populacije, manjšine in hendikepirano prebivalstvo,
 - vloga novih tehnologij pri zadovoljevanju informacijskih potreb;
5. izobraževanje knjižničnih delavcev,
6. vpliv nacionalnih politik na znanstveni, tehnični, kulturni in družbeni razvoj,
7. pomen regionalnega in mednarodnega sodelovanja.

Konference se je udeležilo prek 1.000 udeležencev, najbolj številni so bili seveda Indijci, presenetljivo močno zastopstvo pa so poslali Francozi, da o Američanih sploh ne govorimo. Bolj kot kvaliteta referatov (predstavljenih jih je bilo preko 200, med njimi tudi takšni, ki na našem posvetovanju ZBDS verjetno ne bi dobili prostora) in spremljevalnih dejavnosti (razne predstave, sprejemi, pogostitve ipd.) se nam je zdelo pomembno, da se kot predstavniki "skoraj neznan" nove države pojavljamo aktivno na čim več mestih, predstavljamo koncepcijo našega knjižničnega informacijskega sistema in ne nazadnje - Slovenijo. Gradiva o Sloveniji, ki nam jih je pred odhodom na konferenco odstopilo Ministrstvo za informiranje, so bila takorekoč na mah razdeljena in samo žal nam je bilo, da jih na tako dolgo pot nismo zmogli vzeti več.

Pa še splošni vtis o deželi gostiteljici in gostiteljih. Trudili so se z nami na vsakem koraku, seveda po svojih zmožnostih - nagajala je tehnika (pri njih je npr. običajno, da elektro sistem tekom dneva večkrat zataji, včasih so projektorji delovali s "poslednjimi vzdihljaji" ipd.), kar pa se same organizacije tiče - vse je teklo, kot je bilo najavljeno. Žal je bilo prisotno v kongresnih dvoranah iz dneva v dan manj udeležencev, kajti razmere v Indiji pač niso takšne kot v Evropi ali na Zahodu (konferenca je potekala v času monsuna - vlaga je bila celo 95 odstotna, temperature okoli 37 stopinj, voda neužitna, izven hotelov povsod ogromno umazanije, razmere v prometu za naše nazore naravnost ubijajoče itd.). Izgleda, da smo Slovenci ravno dovolj trpežni in previdni hkrati, saj nikomur ni bilo treba ostati v hotelski postelji.

S kolegom Kaničem sva zadnji dan bivanja v New Delhiju izkoristila še za obisk *Delhi Public Library* in *Central University Reference Library*. Kar težko je popisati toplino sprejema, ki sva jo bila deležna. Čeprav sva prišla nenajavljena, sta naju v obeh knjižnicah takoj sprejela direktorja, naju seznanila z delovanjem obeh knjižnic oz. knjižničnima sistemoma javnih in univerzitetnih knjižnic ter nama razkazala vse oddelke knjižnic. Razmere, v katerih delajo, so naravnost obupne (zastarela oprema, razpadajoči prostori, o računalnikih lahko le sanjajo ipd.), vendar pa knjižnični delavci za njihove razmere opravljajo neprecenljivo delo, so dejansko eden izmed akterjev razvojno socialnega gibanja, ki naj bi deželo popeljalo t.i. razvitosti naproti. *Public Library* ima zelo razvito mrežo izposojevališč, ima bibliobuse, opismenjuje prebivalstvo (63 odstotkov nepismenih), dela z invalidnimi osebami (veliko slepih ljudi), izdaja razne publikacije, prireja kulturne in filmske predstave ... z nikakršnimi materialnimi pogoji, a z veliko mero ljubezni in entuziazma. Tudi *Central University Reference Library* se ne more po-

hvaliti s sodobno opremo ali komunikacijami, ima pa kvalitetne klasične kataloge, obsežno zbirko časnikov in revij ter referenčne literature. V knjižnici so zaposleni strokovnjaki z določenih znanstvenih področij, ki so na voljo študentom in so pravzaprav njihovi najboljši mentorji v času študija. Direktor knjižnice, znani indijski teoretik s področja bibliotekarstva in sociologije znanosti dr. Shrivastava, nama je razložil tudi njihov koncept knjižnične vzgoje - uporabnika ne le naučiti poiskati informacijske vire, ampak te tudi "predelati" in ustvarjati novo znanje. V študijskih programih vseh smeri je veliko časa posvečenega ravno sociologiji znanosti in znanja, spoznavanju znanstvenih metod, učenju tehnik pisanja ipd.

Skratka, v Indiji dobiš občutek drugačne pomembnosti bibliotekarske stroke kot pri nas. Če se moramo pri nas včasih kar "vsiljevati" okolju in opravičevati svoj obstoj, pri njih nihče ne dvomi o "poslanstvu" knjižnic v družbi.

V tem smislu človeku šele postane jasna vsa veličina Ranganathana za indijsko knjižničarstvo in mogoče je čas, da tudi mi ponovno vzamemo v roke njegova dela - njegova misel je še kako pomembna za nas, če ne želimo pozabiti na humano plat naše stroke.

Melita Ambrožič

23. KONGRES IBBY V BERLINU

Od 7. do 12. septembra 1992 je bil v Berlinu 23. kongres IBBY - mednarodne zveze za mladinsko književnost. Kongresa sem se udeležila na povabilo sekretariata IBBY kot predstavnice novo ustanovljene slovenske sekcije IBBY v letošnjem letu.

Tema kongresa *Otroški svet v knjigah za*

otroke - knjige za otroke v otroškem svetu naj bi bila odraz današnjega sveta otrok, ki je daleč od idiličnega sveta, v katerem se otroci srečujejo z dostikrat kruto realnostjo. Na kongresu se je zbralo okrog 500 ljudi iz vsega sveta, ki se zavedajo pomena mladinske literature in ki jo ustvarjajo. V predavanjih strokovnjakov ("Vzhodnoevropska otroška in mladinska literatura na poti k novi identiteti", "O estetiki revščine: lakota, brezdomstvo, nasilje idr.", "Doma v tujini? Multikulturalna družba v otroški mladinski literaturi") so bili poudarki na političnih in družbenih spremembah, ki se odražajo tudi v mladinski literaturi in to v njeni vsebini in njeni produkciji. Med nepolitičnimi predavanji velja omeniti odlično predavanje dr. Emer O'Sullivan iz Irske: "Ima Pinocchio italijanski potni list? Specifično nacionalno in internacionalno v klasiki književnosti za otroke". Avtorji, pisatelji, ilustratorji, prevajalci in literarni teoretiki, pedagogi in bibliotekarji smo imeli priložnost izmenjati in posredovati svoje izkušnje in navezati dragocene medsebojne stike na številnih okroglih mizah.

Slavnostni vrh kongresa so bile podelitve Andersenovih nagrad. Andersenovi medalji sta prejeli pisateljica Virginia Hamilton iz ZDA in ilustratorka Kveta Pacovska iz ČSFR. Na častno listo pa so bili uvrščeni pisatelji, ilustratorji in prevajalci, skupaj 29, iz raznih držav.

Kongres IBBY v Berlinu so zaključili predstavniki španske sekcije IBBY s povabilom na 24. kongres, ki bo leta 1994 v Seville. Tema kongresa bo *Knjige za otroke, prostor miru*.

Tanja Pogačar

**ZASEDANJE KONZORCIJA
EVROPSKIH
RAZISKOVALNIH KNJIŽNIC
RIM,
5. OKTOBRA 1992**

Konzorcij je zasnovala skupina zahodno-evropskih znanstvenih (nacionalnih in univerzitetnih) knjižnic s ciljem, da se s skupnim vlaganjem sredstev in znanja članov konzorcija oblikuje retrospektivna evropska baza podatkov za starejše tiske (izdaje od leta 1450 do leta 1830). S tem, da sta ministrstvi za kulturo ter za znanost in tehnologijo zagotovili plačilo članarine, postaja redni član konzorcija tudi Narodna in univerzitetna knjižnica (NUK) v Ljubljani.

Zasedanja konzorcija v Rimu se je namesto vabljenega, vendar tragično preminulega ravnatelja NUK dr. Mirka Popoviča udeležil mag. Jože Kokole, v imenu Univerzitetnega inštituta informacijskih znanosti IZUM iz Maribora kot nosilca tehnoloških rešitev sistema bibliografsko-kataložnega informiranja COBISS pa ga. Marta Seljak. Udeležbo obeh sta financirali Ministrstvo za kulturo ter Ministrstvo za znanost in tehnologijo.

Dnevni red je obsegal precej točk, dejansko pa je bilo zasedanje časovno in tematsko osredotočeno na predstavitev in obravnavo izvedenskega mnenja g. C. Kirka iz Velike Britanije o najbolj smiselnih načinih iniciiranja gradnje baze starih tiskov. Izvedenec je izmed številnih možnih pristopov kot najbolj primerne za nadaljnje odločanje izluščil štiri opcije:

1. s sistemom distribuiranih baz s povezavo in dostopom do podatkov v posameznih centrih z računalniškim komuniciranjem,
2. z gradnjo centralne baze na lastnem hostu,

3. inicialno zbiranje podatkov na CD-ROMu in
4. uporaba programskih in strojnih kapacitet že obstoječih gostiteljev kooperativnih bibliografsko-kataložnih sistemov.

Razprava je pokazala, da se velika večina knjižnic zaradi manjših zagonskih stroškov in zagotovitve hitrega (čeprav ne najbolj konsistentnega) konkretnega izdelka nagiba k opciji z začetnim zbiranjem podatkov na CD-ROMu in šele nato z združevanjem podatkov v online dostopno centralno ali distribuirano bazo podatkov. Mag. Kokole je za NUK izrazil mnenje, da bi morala vendarle biti primarna gradnja enotno zasnovane baze in CD-ROM njen proizvod. Končno priporočilo je bilo, da se do naslednjega zasedanja konzorcija pripravijo podrobnejše rešitve za implementacijo CD-ROMa z vzporednim preučevanjem tudi združevanja zapisov v bazi po UNIMARC formatu.

Ko so pri obravnavi četrte opcije ugotovili, da nizozemski kooperativni kataložno-bibliografski sistem *Pica* tudi kot samo regionalni host tako ponudbo umika, je ga. Seljak izrazila pripravljenost IZUMA, da zapolni to vrzel s podobnim vključevanjem sistema COBISS, kar je bilo sprejeto kot koristna pobuda.

Konkretne predloge nadaljnjih rešitev in akcij bo pripravil izvršni odbor konzorcija na seji konec decembra tega leta, naslednje zasedanje vseh članov pa bo konec februarja ali v začetku marca v Münchnu.

Sklep: Udeležba na zasedanju je bila nujna in koristna za predstavitev stališč NUK kot člana konzorcija in za predstavitev IZUM kot potencialnega regionalnega gostitelja pri gradnji skupne baze podatkov za starejše evropske tiske.

mag. Jože Kokole, Marta Seljak

PREDSTAVITEV MEDNARODNEGA PROJEKTA DERPI

Predstavitve mednarodnega projekta DERPI (Data Exchange on Research Projects and Institutions) je potekala 13. oktobra v Univerzitetnem inštitutu informacijskih znanosti Maribor, kot predstavnika NUK pa sva se je udeležila Ivan Kanič in Melita Ambrožič.

Nekaj osnovnih podatkov o omenjenem projektu smo prejeli že v samem gradivu, ki ga je pripravil IZUM (in si jih bomo na tem mestu kar "sposodili"), podrobnejše informacije pa so bile podane na sami predstavitvi.

V okviru evropskih integracijskih procesov tečejo tudi aktivnosti v zvezi z vključevanjem Republike Slovenije v projekt izmenjave podatkov o raziskovalnih projektih in ustanovah med državami zahodne, osrednje in vzhodne Evrope (tako imenovani projekt DERPI). Poleg Slovenije je v tej fazi v projekt vključeno še 10 držav: Avstrija, Bolgarija, Češkoslovaška, Francija, Hrvaška, Italija, Madžarska, Poljska, Romunija in Škotska. V projekt se lahko vključijo še druge države, če se strinjajo s koncepcijo projekta in pravili programa tega projekta.

V vsaki državi obstaja nekakšna institucija, kot je "Focal point", njen predstavnik in sodelujoče ustanove, ki jih določi nacionalni "Focal point". V Sloveniji je "Focal point" Ministrstvo za znanost in tehnologijo, sodelujoča institucija pa IZUM. Kot predstavnika tega "Focal point" je za obdobje pripravljalne faze MZT imenoval dr. Tvrтка Šercerja, pomočnika direktorja IZUM.

Aktivnosti v okviru projekta opravlja italijanski Nacionalni svet za raziskave (Consiglio Nazionale delle Ricerche - CNR) iz Milana, predstavnik koordinatorja je dr. Fulvio Naldi.

Projekt je v pripravljalni fazi, operativen naj bi postal v začetku leta 1993.

Slovenija bi v okviru DERPI projekta gradila svojo nacionalno bazo podatkov o raziskovalnih projektih in institucijah kot del kooperativnega regionalnega evropskega informacijskega sistema za izmenjavo znanstvenih in tehnoloških informacij. Na ta način bi slovenske ustanove in podjetja, ki se ukvarjajo z raziskovalno in razvojno dejavnostjo, prispevala k izgradnji tega sistema oz. baze podatkov DERPI, hkrati pa bi imela možnost online uporabe celotne baze podatkov prek informacijskega servisa IZUM/COBISS.

Na predstavitvi projekta so sodelovali:

- dr. Tvrтка Šercar (IZUM): Uvodne besede.
- Marjetka Primožič (MZT): Stanje v Sloveniji glede na spremljanje raziskovalnih projektov.
- dr. Fulvio Naldi (CNR): Izmenjava informacij o raziskovalnih projektih na mednarodni ravni: sedanje stanje; Tehnični aspekti DERPI projekta: možnosti in okviri bodočega sodelovanja.
- mag. Jadranka Švarc (sekretarka DERPI): Predstavitve DERPI projekta.
- mag. Senta Švarc (IZUM): Lingvistični problemi pri večjeznih bazah podatkov.

Ob predstavitvi projekta se je razvila živahna razprava. Udeležence je zanimalo, če je smiselno, da je končni cilj projekta distribucija baze podatkov na CD-ROM in ne živa baza (še zlasti pri vnosu), saj raziskovalna in razvojna sfera potrebuje takojšnje (ažurne) informacije - torej online dostop do podatkov; postavilo se je vprašanje, kaj bo po letu 1995, ko naj bi bila skupna baza vzpostavljena in kaj pomeni ideja o njeni komercializaciji; na

MZT je bilo naslovljeno vprašanje glede strategije vključevanja Slovenije v projekt DERPI in trenutnega stanja glede dostopa do podatkov o raziskovalcih in raziskovalnih projektih v Sloveniji; izpostavljena je bila dilema v zvezi z Zakonom o varstvu podatkov - o katerih projektih podatki smejo ali pa morajo biti javno dostopni; bo skupna baza DERPI eno ali večjezična itd.

Skratka, so dileme, ki jih bo potrebno še razčistiti in doreči na nacionalni ravni (naloge tako imenovanega "Focal point") in seveda tudi v okviru same DERPI skupine. Vsekakor ni dvoma o tem, da se Slovenija v takšne in podobne projekte nujno mora vključevati, mogoče bi morala biti celo njihova gonilna sila.

Organizatorjem predstavitve projekta DERPI smo hvaležni, da nas kot NUK vključujejo že v ta pripravljala dogajanja pri projektu in bomo seveda aktivno sodelovali, če bo delo na projektu dejansko zaživelo.

Melita Ambrožič

PRIPOROČAMO V BRANJE

TUDI TAKO V SPOMINU ŽIVI KNJIŽNIČAR

Dragi otroci, spoštovani prijatelji Pionirske knjižnice, med počitnicami (21. julija) je umrla vaša knjižničarka in prijateljica, naša sodelavka **Jagica Cigler**.

Hvaležni za njeno ljubezen do narave, knjig in otrok, s katero je bogatila knjižnico 30 let, vam priporočamo v branje nekaj knjig, ki jih je imela najraje:

1. AUBRY, Cecile: Bela in Sebastijan. Ljubljana, Mladinska knjiga 1976.
2. BAUMANN, Hans: Most bogov. Ljubljana, Mladinska knjiga 1969.
3. DE LA MARE, Walter: Čudežni jopič. Ljubljana, Mladinska knjiga 1984.
4. DE LA MARE, Walter: Tri kraljeve opice. Ljubljana, Mladinska knjiga 1986.
5. DONNELLY, Elfie: Zbogom, dedek. Ljubljana, Mladinska knjiga 1980.
6. DRUON, Maurice: Anček z zlatimi prsti. Maribor, Obzorja 1969.
7. ENDE, Michael: Momo ali čudna zgodba o tatovih, ki so kradli čas in o otroku, ki ga je ljudem vrnil. Ljubljana, Mladinska knjiga 1978.
8. ENDE, Michael: Neskončna zgodba. Murska Sobota, Pomurska založba Ljubljana, Mladinska knjiga 1987.
9. GEISTER, Iztok: Gozd skušnjav. Ljubljana, samozaložba 1990.
10. GRAHAME, Kenneth: Veter v vrbju. Ljubljana, Mladinska knjiga 1961.
11. GRIPE, Marija: Hrošč leti v somraku. Ljubljana, Mladinska knjiga 1988.
12. HORVAT, Joža: Waitapu. Ljubljana, Mladinska knjiga 1986.
13. HUNTER, Norman: Neverjetne prigode Profesorja Modrinjaka. Ljubljana, Mladinska knjiga 1954.
14. HUNTER, Norman: Nove prigode profesorja Modrinjaka. Ljubljana, Mladinska knjiga 1982.
15. JALEN, Janez: Bobri. Ljubljana, Mladinska knjiga 1974.

16. JANSSON, Tove: Čarodejev klobuk in Vražja kresna noč. Ljubljana, Mladinska knjiga 1970.
17. KAKO naj vam prodamo modrino neba. Ljubljana, samozaložba 1988.
18. KALEVALA: Finsko-karelijski ep. Ljubljana, Mladinska knjiga 1961.
19. LINDGREN, Astrid: Brata Levjesrčna. Ljubljana, Mladinska knjiga 1991.
20. MILČINSKI, Fran: Ptički brez gnezda. Ljubljana, Mladinska knjiga 1983.
21. MOWAT, Farley: Izgubljena na goljovah. Ljubljana, Mladinska knjiga 1968.
22. PEARCE, Philippa: Polnočni vrt. Ljubljana, Mladinska knjiga 1976.
23. PEARCE, Philippa: Zaklad pri samotni roži. Ljubljana, Mladinska knjiga 1978.
24. PREUSSLER, Otfried: Krabat. Ljubljana, Mladinska knjiga 1979.
25. PREUSSLER, Otfried: Mala čarovnica. Maribor, Obzorja 1961.
26. PREUSSLER, Otfried: Strahek. Ljubljana, Mladinska knjiga 1971.
27. SAINT-EXUPERY, Antoine de: Mali princ. Ljubljana, Mladinska knjiga 1982.
28. SETON, Ernest Thompson: Rolf gozdovnik. Ljubljana, Mladinska knjiga 1973.
29. VEGRI, Saša: To niso pesmi za otroke ali Kako se dela otroke. Ljubljana, Mladinska knjiga 1983.
30. ZAJC, Dane: Leteča hišica. Ljubljana, Mladinska knjiga 1981.
31. WHITE, Elwyn Brooks: Labod s trobento. Ljubljana, Mladinska knjiga 1979.

32. WILDE, Oscar: Pravljice. Ljubljana, Mladinska knjiga 1959.

33. WRIGHTSON, Patricia: Strahec. Ljubljana, Mladinska knjiga 1990.

Razstavo smo pripravili v Pionirski knjižnici v Ljubljani. Njen avtor je Vojko Zadavec. Razstavo je popisala Darja Lavrenčič.

OBVESTILA

Knjige za vse. Projekt "Knjige za vse" je knjižna akcija, ki je namenjena otrokom in mladim v deželah tretjega sveta, in ki jo že od leta 1973 uspešno organizacijsko in strokovno vodita UNESCO in IFLA. Od leta 1990 ga v Zvezni republiki Nemčiji v Münchnu vodi dipl. bibliotekarka Lioba Betten. Denarna sredstva prispevajo zasebniki, organizacije in podjetja iz razvitih dežel, doslej so se najbolj izkazali Nizozemci, Japonci, Italijani, Angleži in Nemci.

Prošnje za sredstva prihajajo iz dežel Afrike, Latinske Amerike, Azije, sedaj pa tudi iz vzhodne Evrope. Sredstva v višini 500 - 1500 USD dobe bibliotekarji in učitelji za ureditev knjižnic za otroke in mladino in šolskih knjižnic. Pomembno je, da je nabava knjig prepuščena domačim strokovnjakom in to knjig v domačem jeziku. Projekt "Knjige za vse" je bil doslej uspešno realiziran v več kot 40 deželah.

Ga. Lioba Betten osebno poziva slovenske bibliotekarje, ki delajo v knjižnicah za otroke in mladino in v šolskih knjižnicah, da pošljejo vloge za programe, ki bi se realizirali s pomojo projekta.

Naslov: Lioba Betten, Project Director, Brunhildenstrasse 34, D-8000 Munchen 19, Germany. — Tanja Pogačar

PRIPIS: Šolske in splošnoizobraževalne knjižnice, ki žele s pomočjo UNESCA obogatiti delo za mladino, naj pošljejo svoje vloge z opisom porabe sredstev (nakup knjig, reprodukcijska oprema ipd.) Knjižnici Oton Župančič, enoti Pionirska knjižnica, Ljubljana, Komenskega 9 (kontaktna oseba Tanja Pogačar) do 25. 12. 1992. — Silva Novljan

Zakon o knjižničarski dejavnosti. Začasno delovno telo (strokovna skupina) Ministrstva za kulturo za področje knjižničarstva je na 2. seji dne 15. 9. 1992 ugotovilo, da že prihajajo pripombe, dopolnitve in predlogi na različne inačice delovnih tez novega zakona o knjižničarski dejavnosti. Novoustanovljeno delovno telo pozdravlja vneto knjižničarstvo in informacijskih delavcev. Ker pa gradivo še ni ustrezno pripravljeno, se javna strokovna razprava o delovnih tezah zakona še ni pričela in zato utegne veliko dosedanjih pripomb biti brez osnove. Ministrstvo za kulturo bo javno strokovno razpravo s pripravo ustreznega gradiva odprlo, ko bosta pripravljena ocena stanja v knjižničarstvu in predlog za izdajo zakona s tezami, verjetno že v oktobru. — Rajko Slokar

Društvo bibliotekarjev Ljubljana - obvestilo članom. Prosimo vse člane, da poravnajo članarino in si s tem pridobijo člansko izkaznico, ki jim omogoča:

- da bodo informirani o vsem kar se v društvu dogaja,
- da bodo redno dobivali Knjižnico,
- da bodo imeli ugodnosti pri nakupu knjig,
- da bodo imeli brezplačni vpis v vseh knjižnicah in

- da se bodo lahko udeležili družabnih srečanj in strokovnih ekskurzij, ki jih bo organiziralo društvo.

Obveščamo člane bibliotekarskega društva Ljubljane, da imajo od 1. 9. 1992 brezplačen vpis v vse ljubljanske knjižnice. 10 odstotni popust v knjigarnah Mladinske knjige in Mohorjeve družbe velja že od prej. Ob vpisu ali nakupu morate imeti s seboj osebno izkaznico in člansko izkaznico društva. — mag. Nada Češnovar

Gozdarska decimalna klasifikacija (GDK). Na Inštitutu za gozdno in lesno gospodarstvo in Oddelku za gozdarstvo Biotehnične fakultete Univerze v Ljubljani smo izdelali publikacijo: Gozdarska decimalna klasifikacija (GDK). Dopolnjena slovenska popolna različica, 1992, 174 s.

Delo je slovenski prevod originalov: The Oxford System of Decimal Classification for Forestry, CAB, 1954 (1981), njegovih 8 dopolnil (Amendments), ki so nastajali v letih 1957-1967 (1-6) in 1980-1988 (7 in 8) in so objavljeni v IUFRO News in publikacije Forest Decimal Classification. Trilingual short version, IUFRO, 1990 (IUFRO World Series Vol. 2).

GDK in vsa njena dopolnila so nastala v okviru mednarodne gozdarske organizacije IUFRO (International Union of Forest Research Organization), ki je začela razmišljati o sistemu klasifikacije, po katerem bi razvrščala gozdarsko literaturo, že leta 1903 in leta 1933 izdala svoj prvi Fluryjev sistem.

Na svetovnem kongresu IUFRA v Kyotu leta 1988 so sprejeli odločitev, da se The Oxford System of Decimal Classification for Forestry preimenuje v Forest Decimal Classification, ki že od svoje prve izdaje sem (1954) služi po vsem svetu kot osnovna za klasificiranje gozdarske in lesarske literature (mono-

grafije, članki, sestavki, doktorske disertacije, raziskovalne naloge itd.). Posodobljena kot je danes, se vrača v mednarodne gozdarske informacijske centre, ki so jo v fazi računalniškega "booma" 80-tih let že opuščali. Njena uporabnost je nepreceljiva za mednarodno sodelovanje, saj presega jezikovne bariere.

Pri nas v slovenski gozdarski in lesarski knjižnici je GDK že od leta 1970 dalje osnovno vodilo pri razvrščanju strokovne literature, odlično nam služi tudi zdaj pri računalniški obravnavi dokumentov. Vse slovenske gozdarske publikacije - periodika, monografije, seminarsko in kongresno gradivo - so klasificirane po GDK.

Upamo, da bo ta slovenska različica koristila ne le gozdarski in lesarski knjižnično-dokumentacijsko-informacijski dejavnosti, temveč tudi vsem onim, ki se ukvarajo s klasificiranjem strokovne literature. — Marja Zorn-Pogorelec

PRIPIS: Gozdarska decimalna klasifikacija predstavlja tudi nadaljno razdelitev vrstila 630 (Gozdarstvo) v sistemu UDK.

Sestanek komisije za vsebinsko obdelavo ZBDS. Sestanka, ki je bil dne 9. 10. 1992 v NUK, so se udeležili predstavniki CEK, KOŽ, CTK, Osrednje družboslovne knjižnice, UKM, SAZU in NUK.

Delovanje komisije naj bi bilo osredotočeno predvsem na poenotenje vsebinske obdelave v vzajemnem katalogu v okviru naslednjih tematskih sklopov:

- oblikovanje enotnih načel za vnos v polja vsebinske obdelave,
- oblikovanje seznamov kontroliranih terminov,
- normativne kontrole,

- poenotenje vnosa v polja 675 (UDK).

V okviru slednjega je komisija potrdila dokončno verzijo šifrant 675b za potrebe iskanja v bazi serijskih publikacij.

Razgovor o oblikovanju enotnih načel je ponovno izpostavil dilemo vnosa v polja vsebinske obdelave 600/609 ali 610. Komisija je sprejela sklep, da knjižnice, ki vsebinsko obdelavo oblikujejo v skladu s tezavri za posamezna področja (MESH, SHE ipd.) vnašajo podatke v polja 600/609 ob doslednem upoštevanju določil priročnika UNIMARC, kar naj bi zagotovilo kakovost bibliografske baze. Vodilo k terminološkemu poenotenju bodo seveda pravila za predmetno označevanje vsebine dokumentov, ki naj bi jih NUK na osnovi obstoječega osnutka s sodelovanjem članov komisije izoblikoval v dokončno verzijo. Začasno vodilo pri reševanju terminološke problematike posameznih ved, ki bi bilo v pristojnosti specializiranih knjižnic, bi bil seznam deskriptorjev, ki ga oblikuje stvarni katalog NUK kot delovno gradivo, oziroma predmetno kazalo Slovenske bibliografije.

Udeleženci sestanka so se strinjali, da je problematika poenotenja vsebinske obdelave v COBISS preveč kompleksna in prezahtevna, da bi jo lahko reševali v obstoječih okvirih in da je potrebno čimprej oblikovati ekipo, ki se bo tej nalogi lahko v celoti posvetila. — Tatjana Banič

Frankfurtski knjižni sejem - sejem za založnike, tiskarje in ... knjižničarje. Na sejemu smo se tudi letos lahko "pasli" po nepregledni množici razstavljenih knjig in potihem preštevali, koliko od ponujenega bomo lahko kupili z denarjem, ki ga imajo naše knjižnice na razpolago za dopolnjevanje svojih fondov. Posebne predstavitve je bila letos deležna Mehika, ki je presenetila z izbrano razstavo svo-

jega kulturnega bogastva.

V Frankfurtu smo se skupaj zbrali nekateri knjižničarji iz Ljubljane (iz NUK, KOŽ, Mazovca, Voranca in Šiške). Zvečer, po napornem pregledovanju stojnic, smo si še enkrat povedali, da imamo žal premalo denarja, da bi zadovoljili potrebe svojih bralcev po najnovejši literaturi. — Vilenka Jakac

POSVETOVANJA IN KONGRESI

V času od 23.-25. septembra je bila v Manchesteru v Veliki Britaniji sedma konferenca *National Acquisitions Group* (NAG), organizacije, ki je bila osnovana leta 1986 v Oxfordu, širši javnosti pa prvič predstavljena v času konference IFLA leta 1987 v Brightonu. Takrat se je članstvo povečalo in razširilo na druge evropske države.

NAG je samostojna organizacija z več sto člani. Nastala je kot rezultat potrebe po sodelovanju med založniki, knjigarnami oz. posredniki in knjižnicami, med "dobavitelji in potrošniki". Koordinira delo med njimi, seznanja z novimi dosežki na področju nabave knjig ter računalniške opreme in programov za knjižnice in informacijske službe. V teku so raziskave o standardizaciji, o modelu sistema za nabavo, EDI (electronic data interchange, elektronski izmenjavi podatkov), učinkovitosti dobaviteljev itd.

NAG organizira tudi seminarje, tečaje in obiske, člani pa se vsako leto sestanejo v Veliki Britaniji na letni konferenci. Letošnja konferenca se je ukvarjala z vprašanjem, ali je knjižnica podjetje in ali imajo knjižničarji dovolj sposobnosti za podjetništvo (*The Library is a Business!?*). Program konference ter NAG Newsletters so na razpolago v knjižnem oddelku CTK. — Pečko Mlekuš Helena

Od 19. do 22. oktobra 1992 je potekal v Stuttgartu mednarodni kongres in razstava ob 50-letnici *Fachhochschule für bibliothekswesen* iz Stuttgarta. Naslov posvetovanja je bil "Bibliothek-Kultur-Information". Prvi dan je bila otvoritev razstave, drugi dan predavanja splošne narave, tretji dan je bilo delo razdeljeno na sekcije za javne knjižnice, znanstvene knjižnice ter informatiko in dokumentalistiko, zadnji dan pa je bil namenjen diskusiji na naslovno temo. — Franci Zore

V Bruslju bo od 11. do 13. novembra 1992 posvetovanje z naslovom "Knowledge for Europe: librarians and publishers working together". Organizatorja sta *European foundation for library cooperation* (EFLC) in delovna skupina *European librarians and publishers* (ELP). Delo bo potekalo simultano v angleškem in francoskem jeziku. Poleg iz naslova razvidne problematike bodo obravnavani tudi problemi, ki jih postavljajo pred bibliotekarje in založnike nove rešitve s področja informacijske tehnologije. — Franci Zore

Mednarodno združenje o branju *International Reading Association* oz. njegov Evropski komite, ki združuje že več kot 20 dežel Evrope, prireja 8. evropsko konferenco o branju z naslovom "Branje in pismenost - v družini, v šolah in drugih izobraževalnih zavodih ter v multikulturnih področjih".

Konferenca, ki bo potekala pod pokroviteljstvom kraljice Margarete in katere predsedujoči odbor sestavljajo ministri različnih področij, bo v Kopenhagnu od 1. do 4. avgusta 1993.

Aktivno udeležbo morajo interesenti prijaviti do 30. septembra 1992 oz. natančneje do 31. januarja 1993, abstrakt referata pa poslati do 31. marca 1993 v angleščini na naslov:

DIS CONGRESS SERVICE, COPENHAGEN A/S, Harlev Ringvej 2 c, DK - 2730 Harlev, Denmark. Obrazec za prijavo lahko dobite pri Silvi Novljan v NUK. — Silva Novljan

ČESTITAMO!

Na Univerzi v Zagrebu je 14. julija 1992 ga. Nada Kodila-Češnovar iz CTK uspešno zagovarjala magistrsko nalogo z naslovom: "Relevantnost fondova Centralne tehniške knjižnice sa obzirom na potrebe korisnika" ter pridobila naziv *magister bibliotečnih znanosti*. Čestitamo!

POPRAVEK

Hans Prins je *nizozemski* in ne danski raziskovalec, kot je zapisano v prispevku status in podoba knjižničarja v *Knjižničarskih novicah* 1992, št. 8, str. 2. Njemu in bralcem se opravičujem! — Silva Novljan

NOVI UREDNIK KNJIŽNIČARSKIH NOVIC

Zaradi odhoda dosedanjega urednika *Knjižničarskih novic* g. Dareta Balažica na magistrski študij v Veliko Britanijo bo do nadaljnega vzel "krmilo v roke" mag. Franci Zore.

Prispevke nam pošiljajte na naslov Enote za razvoj knjižničarstva z oznako "Knjižničarske novice" ali pa v računalniški obliki prek elektronske pošte (NUK::FRANCI).

Prav tako bomo hvaležni, če nam tekste dostavite na disketah (3 1/2" ali 5 1/4") - datoteke morajo biti posnete v ASCII obliki oz. formatu!

V KROŽENJE

KNJIŽNIČARSKE NOVICE, 2(1992), št.9-10. YU ISSN 0353-9237.

Izdala in razmnožila: NUK, Turjaška 1, Ljubljana.

Uredil: mag. Franci Zore. Naklada: 500 izvodov.

Na podlagi mnenja Ministrstva za informiranje Republike Slovenije št.23/179-92 z dne 16. 3. 1992 štejejo *Knjižničarske novice* med proizvode informativnega značaja iz 13. točke tarifne številke 3 Zakona o prometnem davku, za katere se plačuje davek od prometa proizvodov po stopnji 5 %.

KNJIŽNIČARSKE NOVICE

2(1992), št. 9-10 (priloga)

26. oktober 1992

dr. Mirko Popovič

IN MEMORIAM

IN MEMORIAM

Dež nad gozdovi,
nad travami,
nad drobnim peskom,
dež kot velika solza neba.

Dež kot tisoče solz,
da umijejo sledi
bolečine, praznine,
večne, zevajoče tišine.

Temna rana
v zelenih travah
boleča, globoka
mehko razpira dlani.

Vse vase sprejema.
Upe, bolečine,
vse krike neslišne
in kaplje in...

A kot da tam daleč,
v zgornjem nadstropju
spet vidim prijazen nasmeh
in slišim besede: "Kako si...?"

Jože Urbanija

Preprosto ne morem verjeti, da se je zgodilo, kar se je. Ne morem razumeti, zakaj je potrebna žalna seja Strokovnega sveta. To vendar ni zapisano v nobenem zakonu, v nobenem poslovniku. Upira se mi, da bi o dr. Mirku Popoviču govoril v pretekliku. Čakam, da bo pravkar vstopil skozi vrata, se rahlo nasmehnil in sedel k mizi.

In vendar je ves moj in, prepričan sem, tudi vaš protest, brez učinka. Vest, ki so mi jo v soboto sporočili v Novo Gorico - "Dr. Mirko Popovič se je danes tragično smrtno ponesrečil v prometni nesreči" -, ostaja nespremenljivo, trdo, surovo dejstvo. Ta vest je vse naše razmišljanje in govorjenje o Mirku Popoviču neizprosno pretvorila v preteklik.

Mirko Popovič je bil, rojen v Kočevju 2. avgusta 1957, človek izjemne notranje energije. Človek, ki je bil na zunaj prijazen in ljubezljiv, na znotraj pa izjemno discipliniran, delaven in zahteven sam do sebe. Pogosto sem imel občutek, da ni zadovoljen s tistim, kar je raziskal, napisal, domislil. Zdelo se mi je, in to je z neko posebno človeško odkritostjo priznaval tudi sam, da bi morale biti analize še natančnejše, sinteze globlje in bolj smiselne, sklepi bolj utemeljeni. Vsak bi poleg cilja, ki ga je potrebno z njim doseči, moral operacionalizirati tudi postopke. To značilnost lahko opazamo v njegovem šolanju, študiju, poklicnem in znanstvenem delu.

Gimnazijo, ki jo je od leta 1972 do 1976 obiskoval v Kočevju, je zaključil z najvišjo oceno. Študij sociologije, raziskovalno-analitično smer, je končal na *Fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo* v dobrih štirih letih in pol, skoraj z najvišjo oceno. Magistrski študij je v končni fazi opravil od oktobra 1985 do septembra 1986 na oddelku za informacijske vede na *Univerzi v Sheffieldu* v Veliki Britaniji. Za magistrsko nalogo, ki teoretično osvetljuje razmerje med družboslovjem in umetno inteligenco, je dobil najvišjo možno oceno. Hkrati je dobil nagrado za najboljšega učenca v letniku. Tudi doktorski študij je končal na *Univerzi v Sheffieldu*, in sicer julija 1991. Tako je postal prvi doktor informacijskih znanosti v Sloveniji. V doktorski disertaciji je proučil sodobne, nekonvencionalne pristope v iskanju dokumentov v tekstovnih oziroma bibliografskih podatkovnih zbirkah.

Večji del svojega poklicnega dela je dr. Mirko Popovič opravil v NUK. Tu je od aprila 1983 do usodnega sobotnega jutra 3. oktobra letos prehodil pot od sodelavca Bibliotekarskega raziskovalnega centra in vodje Enote za razvoj knjižničarstva do pomočnika ravnatelja in ravnatelja NUK. Skupščina Republike Slovenije je dr. Mirka Popoviča imenovala za ravnatelja NUK 23. septembra 1992. Ali ni kruto in cinično dejstvo, da je bil Mirko ravnatelj NUK le deset dni?

Bibliografija dr. Mirka Popoviča je kljub njegovi sorazmerni mladosti obsežna, saj jo sestavljajo tri samostojne publikacije z znanstveno raziskovalnega področja, devet samostojnih ali skupinskih člankov v znanstvenih revijah, deset člankov v strokovnih revijah, šest referatov na strokovnih posvetovanjih in štirje poljudni članki. Vse to v domači in tuji periodiki.

Dr. Mirko Popovič je sodeloval tudi v visokošolskem študiju. Od 1988 je bil asistent za področje bibliotekarstva na Filozofski fakulteti in za področje družboslovne informatike na Fakulteti za družbene vede. Na Oddelku za bibliotekarstvo Filozofske fakultete je vodil predmet *Bibliometrija*, v študijskem letu 1991/92 pa predmeta *Sodobna organiziranost bibliotekarstva* in *Informatika*. Pred kratkim je bil izvoljen v naziv docenta.

Ko je Strokovni svet za knjižničarstvo Republike Slovenije na seji 22. aprila letos razpravljalo o *Programu razvoja Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani*, ki ga je pripravil dr. Mirko Popovič kot kandidat za ravnatelja, je soglasno podprl njegov program in njegovo kandidaturo. Strokovni svet je tedaj ugotavljal, da program dr. Mirka Popoviča razčlenjuje dve kompleksni področji z jasno kandidatovo usmeritvijo:

- prenovo in intenziviranje sedanje Narodne in univerzitetne knjižnice in
- njeno transformacijo - povezano z izgradnjo nove zgradbe, ki bo na višji ravni razvijala funkcijo nacionalne in univerzitetne knjižnice.

Podrobnejšo razčlenitev programa razvoja Narodne in univerzitetne knjižnice pokaže dejanski pomen tega dokumenta. To ni le program razvoja Narodne in univerzitetne knjižnice, temveč tudi program razvoja slovenskega knjižnično informacijskega sistema v celoti. Dr. Mirko Popovič je v tem programu v temeljnih zamislih počrtal:

- uvajanje sodobnih metod managementa, in sicer strateškega in projektnega managementa v knjižnično informacijski sistem;
- mehanizem, ki bo omogočal implementacijo, spremljanje in kontrolo zadanih nalog, pri čemer ni imel v mislih le rezultatov v kvalitativni obliki, temveč tudi finančne kazalce;
- NUK kot nacionalno knjižnico, pri čemer se je dotaknil vseh njenih najpomembnejših funkcij. Posebej je opozoril, da je potrebno graditi NUK kot nacionalni informacijski center z naslednjimi ključnimi komponentami: center CIP, nacionalni ISBN center, nacionalno ISDS agencijo, nacionalni referalni center, nacionalni center za zamenjavo publikacij, nacionalni center za medknjižnično za izposajo in nacionalni center za koordinacijo - deponiranje knjižničnega gradiva v Republiki Sloveniji;
- funkcijo slovenske matične knjižnice. To je videl daleč od sklicevanja na kakšno zakonsko določilo. Nasprotno, učinkovitost slovenske matične službe je postavljala v soodvisnost s kvaliteto strokovnega dela NUK. Zapisal je: "S tem, ko bo NUK zagotovil strokovno kvaliteto pri svojem delu, se bo povečevala stopnja razvitosti celotnega knjižnično informacijskega sistema";

- potrebo po redefiniciji oz. definiciji NUK kot univerzitetne knjižnice Univerze v Ljubljani. Zavedal se je teže tega problema, tudi dejstva, da bo potrebno na obziren način, potrpežljivo dopovedati nekaterim sivim eminencam in korifejam, da jih je razvoj stroke neusmiljeno pustil zadaj. Zato je s posebno zavzetostjo načrtoval izdelavo natančne univerzitetne profilacije NUK tako glede fonda kot specifičnih uporabnikov. Skratka, vedel je, da "je potrebno pojmu univerzitetna knjižnica določiti natančno programsko vsebino in zagotoviti sredstva za njeno realizacijo."

Posebno mesto je v svojem programu dr. Mirko Popovič namenil Enoti za razvoj knjižničarstva, temu svojemu strokovnemu otroku, v katerem smo mnogi opazali nukleus raziskovalnega in svetovalnega dela na področju bibliotekarstva, skratka, tisto ustvarjalno žarišče, ki bo pomembno intenziviralo razvoj knjižnično informacijskega sistema.

Na letošnjem strokovnem posvetovanju slovenskih knjižničarjev je dr. Mirko Popovič v svojem uvodnem predavanju v trinajstih točkah opredelil slovenski knjižnično informacijski sistem na vseh ravneh. Ta njegov referat je sovpadel s prvim dnevom njegovega ravnateljavanja NUK. Na našo veliko žalost je bilo to predavanje nekakšen njegov labodji spev.

Poleg izjemnega strokovnega znanja je dr. Mirka Popoviča odlikovalo še nekaj človeških značilnosti, ki so mu dajale posebno dimenzijo. Najprej moram omeniti veliko strpnost in kooperativnost. Naj navedem le dva primera. Ko je bilo potrebno braniti in ponovno utemeljevati programsko zasnovo nove zgradbe univerzitetne knjižnice in postavke, ki so edino racionalne z ožjega strokovnega, organizacijskega in finančnega vidika, je bil pripravljen - z zavestjo pač, da bo nasprotna stran le uvidela resnost argumentov - stopiti tudi korak nazaj, da bi obranil koncept, in da bi preprečil večji zaostanek pri uresničitvi projekta. **To je strpnost in je modrost, ki je vredna veliko daljše življenjske izkušnje, kot je bila Mirkova.** Njegovo sodelovanje s Strokovnim svetom je primer izjemne kooperativnosti. In to ne velja le za čas, ko je bil pomočnik ravnatelja NUK, temveč tudi prej, ko je vodil Enoto za razvoj knjižničarstva. Ko so na sejah Strokovnega sveta nastajale zagatne in neprijazne situacije, je s svojimi tehtnimi posegi v razpravo le-to bistril, umirjal, in kar je še posebej pomembno, delal jo je tvorno.

Ni moj namen, da bi celovito ocenil delo dr. Mirka Popoviča. To bodo naredili drugi, strokovno kompetentnejši ljudje. Nekaj pa je mogoče že danes z vso gotovostjo in odgovornostjo trditi. Dr. Mirko Popovič je bil po svojih človeških značilnostih, po svojem bogatem znanju, po svojem raziskovalnem in strokovnem delu osrednja osebnost bibliotekarstva na Slovenskem. Bil je človek, za katerega sem bil globoko prepričan, da so pred njim odprta še neizmerna prostranstva ustvarjalnosti, da je komaj na začetku te poti, da je tisto, kar je doslej ustvaril, čeprav je ogromno za njegova leta, komaj zametek, da bo za NUK in s tem za knjižnično informacijski sistem šele začel razdajati svoje zaklade, da bo v kratkem, kot vodilni visokošolski učitelj za področje bibliotekarstva, vzgojil

plejado izvrstnih strokovnih delavcev, raziskovalcev in znanstvenikov.

Kakšna zmota, to moje prepričanje, kakšna poniglavost in kakšno strahotno spoznanje, da Večna pot vodi iz življenja v večnost! Človekova intimna trmoglavost, njegov protest, proglašanje novega stanja za absurdnost - vse to ničesar ne spremeni. Neizpodbitno in nespremenljivo je dejstvo, da dr. Mirka Popoviča ni več med nami. Nespremenljivo je dejstvo, da imamo danes sejo Strokovnega sveta za knjižničarstvo Republike Slovenije, posvečeno njegovemu spominu.

Vem, da sam sebi lažem, ko pravim, da bo pravkar prisedel k nam. Namesto vsega tega je na njegovi delovni mizi njegova fotografija, prevezana s črnim florum. Njegova stolica v njegovem domu, za njegovo delovno mizo, bo za vedno prazna. Nam vsem tako prijazen in ljub Mirko Popovič ne bo nikoli več sedel med nami.

Praznina, ki je nastala z odhodom dr. Mirka Popoviča bo zagotovo največja v njegovi družini. Neizmerna pa bo tudi praznina na strokovnem področju, v NUK, v slovenskem knjižničarstvu, na Oddelku za bibliotekarstvo Filozofske fakultete. Tudi v mednarodnih strokovnih organizacijah.

Ostaja zavest, da je dr. Mirko Popovič živel, čeprav zelo kratko, ustvarjalno polno, bogato in intenzivno življenje. Delo, ki nam ga zapušča je zelo pomembno. Njegov Program razvoja Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani in njegovo uvodno predavanje na letošnjem strokovnem zborovanju slovenskih knjižničarjev sta najdragocenejši del te njegove bogate zapuščine. S to zapuščino bi morali ravnati nadvse spoštljivo. Ne zaradi tega, ker bi bilo to nedotakljivo. Zato, da bi njegove misli razčlenjevali naprej, dograjevali in uresničevali. **Dr. Mirko Popovič je bil posebno upanje, posebna šansa za NUK in za slovensko knjižničarstvo. Sprejmimo ob njegovi mnogo prezgodni smrti vsak v sebi nekakšen spravni sklep. Pozabimo na drobne zamere in storimo vse, da bomo cilje in projekte, za katere se je s tolikšnim znanjem in s tolikšno zavzetostjo prizadeval dr. Mirko Popovič, uresničili in nadgradili! Tega bi bil najbolj vesel, v to sem trdno prepričan!**

Počastimo spomin na dr. Mirka Popoviča s trenutkom zbrane tišine in zahvalimo se mu za vse, kar je storil. Storil pa je zelo, zelo veliko.

Hvala Ti, Mirko, za Tvoje delo, Tvoje človeško odprtost in dobroto, za Tvoj odnos do prijateljev in sodelavcev. S Teboj smo bili bogati, vedeli smo, kam hočemo. Brez Tebe je naš korak negotov, naša misel zbegana. Toda Tvoje delo nam bo kažipot. Hvala Ti v imenu Strokovnega sveta za knjižničarstvo Republike Slovenije in v imenu ministrstev za kulturo, za znanost in tehnologijo in za šolstvo ter šport Vlade Republike Slovenije.

Stane Čehovin

Govor na žalni seji Strokovnega sveta za knjižničarstvo Republike Slovenije (6. oktober 1992).

V SPOMIN IN ZAHVALO NAŠEMU PROFESORJU DR. MIRKU POPOVIČU

Poznali smo ga nasmejanega in polnega delovne vneme. Kljub temu, da je k nam prihajal popoldne po napornem delovnem dnevu v Narodni in univerzitetni knjižnici, utrujenosti nikoli ni pokazal. Vedno smo lahko opazili le željo po tem, da bi nam povedal čim več novega. In tega je bilo veliko, saj sta našega profesorja odlikovali visoka strokovnost in človeška toplina, s katero je svoje znanje prenašal na nas.

Magistriral in doktoriral je na univerzi v Sheffieldu v Veliki Britaniji in tako postal prvi in edini doktor informacijskih znanosti v Sloveniji. Od pomladi je bil pomočnik ravnatelja NUK in docent na Filozofski fakulteti v Ljubljani, kjer je predaval informatiko I in II, bibliometrijo in sodobno organiziranost bibliotekarstva. Le deset dni pred tragično smrtjo je bil, star komaj 35 let, imenovan za ravnatelja NUK.

Med nami ni bilo prepada, do katerega pogosto pride med profesorji in študenti. Bil je nekako drugačen, pristen in čutili smo, da je rad z nami. Gledal je v prihodnost in delal zanjo. Tudi v nas je zbujal navdušenje za stroko, ki ji je bil sam globoko predan. Čeprav smo bili skupaj le kratki dve leti, nam je v tem času odstrl obzorja sodobne informacijske znanosti, ki jih prej nismo poznali.

Bil je profesor z izjemnimi pedagoškimi sposobnostmi. Veliko je dajal, pa tudi veliko pričakoval. Predvsem ustvarjalnost in domiselnost, saj je bil tak tudi sam. Težavna poglavja nam je znal nazorno približati, njegove delovne predloge pa so nam bile trdna opora med predavanji in pri študiju. Hranili jih bomo - da ohranimo pridobljeno znanje in v spomin nanj.

Pogrešali ga bomo kot človeka in kot strokovnjaka.

Njegovi študenti

NAČRTOVANJE RAZVOJA KNJIŽNIČARSTVA V SLOVENIJI - NEKAJ TEZ

1. Načrtovanje razvoja slovenskega knjižničarstva je izjemno kompleksno vprašanje, na katerega je možno odgovoriti z različnih zornih kotov in posredovati obsežno gradivo. Zaradi potrebe po kratkem in enostavnem odgovoru si lahko pomagamo s sociološkim konceptom globalizacije in individualizacije, ki je danes prevladujoči trend v vseh sferah družbenega življenja in potemtakem velja tudi za sfero knjižničarstva. Povedano z drugimi besedami: čim bolj bo slovensko knjižničarstvo delovalo v smeri krepitve obeh procesov, toliko bolj se bo povečevala kvaliteta samega knjižničarstva in s tem zadovoljstvo uporabnikov knjižničarskih storitev.
2. Procesi globalizacije temeljijo na tesnem medsebojnem sodelovanju oz. povezovanju knjižnic (ne le v slovenskem, temveč v svetovnem okviru). Vse knjižnice je potrebno povzeti v enoten sistem, ki bo omogočal čimbolj tekoč pretok informacij in gradiva. Knjižnica ne more in ne sme biti osamljen otok, marveč se povezuje z drugimi knjižnicami v enovit celosten sistem. Namenjena je predvsem uporabniku in zadovoljevanju njegovih interesov. Uporabnik, tudi v majhnem kraju, vstopa v knjižnico in s tem tudi v nacionalno mrežo knjižničarskih ustanov. Gradivo, ki si ga želi, mu ga je knjižnica dolžna najti in mu ga izposoditi. Če ga sama nima, to gradivo knjižnica pridobi v drugih fondih, ali pa vsaj napoti uporabnika na pravi naslov.

Povezovanje knjižnic bo moralo postati avtomatizirano, tako da bo omogočeno iskanje prek računalniških sistemov na temelju tako imenovanega vzajemnega kataloga (COBISS).

Osnovo povezovanja slovenskih knjižnic tako predstavljajo usklajena nabava knjižničnega gradiva, standardizirana vzajemna obdelava knjižničnega gradiva (oz. sodelovanje v sistemu COBISS), sodelovanje vseh knjižnic v medknjižnični izposoji in posredovanju informacij ter komunikacijska povezanost knjižnic. Knjižnice v Sloveniji so doslej dosegle že visoko stopnjo medsebojnega povezovanja in presegajo marsikatero razvitejšo državo (Italija, Avstrija). Procesi povezovanja so ključnega pomena, ker omogočajo:

- racionalizacijo in učinkovitost poslovanja knjižnic;
- časovno in prostorsko prestrukturiranje (npr. sodelovanje v vzajemnem katalogu pomeni, da so knjižnice "odprte" 24 ur na dan, lokacija uporabnika postaja vedno bolj nepomembna).

V povezovanju se ne bi smeli omejevati samo na slovenski kulturni prostor (vštevši zamejstvo), pač pa bo potrebno čedalje močnejše posegati v mednarodno sfero, posebej pa se posvetiti povezovanju knjižnic s sosednjimi deželami (Alpe- Jadran). Eden pomembnejših uspehov v zadnjem

obdobju je sprejem NUK v polnopravno članstvo evropskega konzorcija raziskovalnih knjižnic.

3. Poleg spodbujanja procesov vzajemne katalogizacije, tj. vključevanja čim večjega števila knjižnic v sistem COBISS in organizacije ostalih pomembnih povezovalnih procesov, je potrebno organizirati razvoj v naslednji smeri:

- gradnja lastnih primarnih (tj. nebibliografskih) podatkovnih zbirk (full-text, faktografske baze, numerične baze, strukturirane baze itd.);
- dostop knjižnic do tujih podatkovnih zbirk (on-line dosegljive svetovne zbirke, zbirke na CD-ROMih itd.);
- računalniško in telekomunikacijsko opremljenost knjižnic (npr. povezanost knjižnic ljubljanske Univerze z optičnimi kablji);
- aplikacija mednarodno sprejetih standardov, ki spodbujajo pretok, prenos in izmenjavo informacij.

Le tako bo slovensko knjižničarstvo - usklajeno s celotnim programom razvijanja informatike in informacijskih ved - lahko sledilo hitremu napredku svetovnega knjižničarstva in se vključevalo v evropske tokove.

4. Seveda pa se pri tem ne sme pozabiti na ustrezno in kvalitetno pokritost fondov posameznih knjižnic z ustreznim knjižničnim gradivom (v nasprotnem primeru se lahko zgodi, da se bomo - če uporabim prisodobo - vozili pa avtocesti z navadnim kolesom). Pri tem pa je vsekakor potrebno upoštevati: koordinacijo nabave (racionalizacija), "kroženje" gradiva, sistem izločanja oz. deponiranja gradiva.
5. Dosledno je potrebno upoštevati nekatera temeljna bibliotekarska načela, ki jih narekujejo pomembne mednarodne organizacije kot npr. UNESCO. Eden izmed temeljnih načel je "splošna dostopnost publikacij in informacij". Zato je potrebno poskrbeti za enakomeren razvoj naslednjih temeljnih vrst knjižnic v Sloveniji:

- splošnoizobraževalne knjižnice,
- šolske knjižnice,
- specialne knjižnice,
- visokošolske knjižnice,
- narodna knjižnica.

O tem je potrebno zagotoviti sinhroni razvoj celotnega knjižničnega informacijskega sistema v smislu horizontalnega (tj. geografsko) kot tudi vertikalnega (tj. strokovno) povezovanja. Za učinkovitejše delovanje vseh vrst knjižnic bo nujno doslednejše uresničevanje standardov, ki so sprejeti

za posamezne tipe knjižnic. Za organizacijo in delovanje celotnega sistema je zadolžen NUK kot republiška matična knjižnica.

Celotni knjižnični informacijski sistem bo potrebno nenehno dograjevati, predvsem njegovo strukturo in organizacijsko povezanost. Precizneje bo potrebno razmejevati pristojnosti posameznih tipov knjižnic, hkrati pa si prizadevati za njihovo tesnejšo povezavo. Oblikovati bo potrebno oba univerzitetna knjižnična informacijska sistema v Ljubljani in Mariboru in zaključiti proces imenovanja osrednjih knjižnic.

6. Vse vrste knjižnic morajo upoštevati tudi procese individualizacije, tj. specifičnih potreb uporabnikov v svojem okolju (npr. transformacija splošnoizobraževalnih knjižnic v informacijska središča oz. "community libraries").
7. Hkrati je potrebno zaključiti vse procese, povezane z osamosvojitvijo Slovenije (delovanje nacionalnega ISBN centra, ustanovitev in delovanje ISDS agencije), promocija Slovenske nacionalne bibliografije itd.
8. Ena izmed ključnih komponent delovanja v prihodnje je tudi področje t.i. varovanja in zaščite knjižničnega gradiva. V svetu ugotavljajo, da je 25-30% knjižničnega gradiva danes že ogroženega spriču prisotnosti kislinskih elementov v papirju. Zato bo potrebno najširše zastaviti program reševanja, varovanja in zaščite rokopisne in tiskane slovenske in svetovne kulturne dediščine. Tu ne gre le za restavratorske posege na dragocenem starejšem gradivu (kjer se še najbolj kaže odnos Slovenije do svetovne kulturne dediščine), ampak za celoten sklop množične zaščite gradiva in njenega preformatiranja (mikrofilm, DC-ROM itd.). V tem kontekstu je potrebno nadaljevati z akcijami kot npr. Posvojite knjigo.
9. Spremenjene družbeno-politične okoliščine (knjižnice kot javni zavodi ali njihove organizacijske enote) in dinamika razvoja bibliotekarske stroke narakujejo tudi ustrezno formalizacijo strokovnih rešitev (oblikovanje novega zakona o knjižničarstvu in zakona o obveznem pošiljanju tiskov). Prek novega zakona o knjižničarstvu bo potrebno utrditi pravne norme za delovanje slovenskega knjižničarstva, prek novega zakona o obveznem izvodu pa zagotoviti tisto minimalno količino knjižničnega gradiva, ki je potrebno za hranjenje sledov o kulturnem, znanstvenem in umetniškem ustvarjanju slovenskega naroda ter posredovanje teh informacij uporabnikom doma in v tujini.
10. Ob tem je potrebno poskrbeti za ustrezno profesionalizacijo bibliotekarske stroke (od modernizacije rednih oblik izobraževanja, npr. visokošolski študij bibliotekarstva na filozofski fakulteti, informatizacija posameznih strok itd., do permanentnega izobraževanja) in sprejeti sodobni in strokovno oblikovan etični kodeks slovenskih knjižničarjev.

11. Za organiziranje, delovanje in razvoj knjižničnega informacijskega sistema skrbi NUK kot republiška matična knjižnica (organiziranje raziskovalnega dela, skrb za permanentno izobraževanje, usklajevanje nabave knjižničnega gradiva, organiziranje delovanja sistema medknjižnične izposoje itd.).
12. NUK opravlja tudi funkcijo nacionalne in univerzitetne knjižnice. Žal NUK trenutno - tako kot CTK - deluje v prostorsko in funkcionalno povsem neprimernih pogojih in zato je za modernizacijo celotnega knjižničarstva v Sloveniji potrebno pristopiti k izgradnji nove univerzitetne knjižnice v Ljubljani.
13. Za celotni razvoj slovenskega knjižničarstva pa je izrednega pomena uvajanje sodobnih metod managementa v delovanje knjižnic (natančno definiranje ciljev delovanja, uvajanje metod evalvacije in ocenjevanja delovne uspešnosti itd.). Ena neizogibnih nujnosti je izdelava strateških načrtov razvoja tako posameznih knjižnic kot tudi celotnega knjižničarstva v Sloveniji.

dr. Mirko Popovič

Referat s posvetovanja ZBDS "Knjižnice in informacijska politika" (24. september 1992).

BIBLIOGRAFIJA dr. MIRKA POPOVIČA

1 Znanstveno raziskovalna dela

1.1 Samostojne publikacije

1. Mirko Popovič: The Relevance of the Social Sciences to Artificial Intelligence and Expert Systems. MA Thesis, University of Sheffield, 1986, 138 str.

2. Mirko Popovič: Študij uporabnikov kot izhodišče za opredelitev ciljev in evalvacijo dejavnosti Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani. Poročilo o raziskovalnem projektu Mnenja uporabnikov o delovanju NUKa. NUK : Ljubljana, 1988, 212 str.

3. Mirko Popovič: Implementation of a Slovene Language-Based Free-Text Retrieval System. PhD Thesis, University of Sheffield, 1991, 268 str.

1.2 Članki v znanstvenih revijah

1. Mirko Popovič, Melita Ambrožič, Primož Južnič: Nekaj značilnosti razvoja slovenskega knjižničarstva v novejšem obdobju. Ob kvantitativni analizi člankov in referenc v reviji Knjižnica za obdobje 1974-1983. - Knjižnica, 28(1984)3-4, str. 167-198. - ISSN 0023-2424.

2. Mirko Popovič: Potencial umetne inteligence in ekspertnih sistemov z vidika družboslovja (I). - Teorija in praksa, 24(1987)7, str. 936-944. - ISSN 0040-3598.

3. Mirko Popovič: Potencial umetne inteligence in ekspertnih sistemov z vidika družboslovja (II). Teorija in praksa, 24(1987)8-9, str. 1192-1199. - ISSN 0040-3598.

4. Mirko Popovič: Pomen umetne inteligence in ekspertnih sistemov za knjižnično-informacijsko dejavnost. - Knjižnica, 31(1987)2-3, str. 34-57. - ISSN 0023-2424.

5. Mirko Popovič: Statistically-based approach to document retrieval. - IRCIHE Bulletin, 15(1989)3-4, str. 51-63. - ISSN 0351-0123.

6. Mirko Popovič: Sodobni trendi v iskanju dokumentov. - Knjižnica, 34(1990)1-2, str. 9-32. - ISSN 0023-2424.

7. Mirko Popovič: INSTRUCT - eksperimentalni sistem za iskanje informacij. - Knjižnica, 34(1990)4, str. 29-51. - ISSN 0023-2424.

8. Mirko Popovič, Peter Willett: Processing of documents and queries in a Slovene language free text retrieval system. - Literary and Linguistic Computing, 5(1990)2, str. 182-190. - ISSN 0268-1145.

9. Mirko Popovič, Peter Willett: The effectiveness of stemming for natural-language access to Slovene textual data. - Journal of the American Society for Information Science, 43(1992), v tisku. - ISSN 0002-8231.

2 Strokovna dela

2.1 Članki v strokovnih revijah

1. Mirko Popovič: Nekatera izhodišča visokošolskega študija knjižničarstva. Ob primerjavi visokošolskega študija knjižničarstva v Zvezni republiki Nemčiji in v Nemški demokratični republiki. - Knjižnica, 26(1982)1-2, str. 53-62. - ISSN 0023-2424.

2. Jelka Gazvoda, Mirko Popovič: NUK uveljavlja referalno dejavnost na področju bibliotekarstva. Signalne informacije iz bibliotekarske periodike in priročna knjižnica strokovnega in znanstveno-raziskovalnega centra NUK. - Knjižnica, 28(1984)1-2, str. 117-123. - ISSN 0023-2424.

3. Mirko Popovič: Knjižnice in uporaba nove informacijske tehnologije. - Knjižnica, 29(1985)1, str. 5-9. - ISSN 0023-2424.

4. Mirko Popovič: Povezovanje knjižnic v knjižnično-informacijskem sistemu Slovenije. - Obvestila republiške matične službe, 1987, št. 1-2, str. 5-25. - ISSN 0350-3577.

5. Mirko Popovič: Evalvacija knjižnično-informacijske dejavnosti. - Organizacija in kadri, 21(1988)3-4, str. 313-323. - ISSN 0350-1531.

6. Mirko Popovič: Študij uporabnikov v NUK-u. - Knjižnica, 32(1988)3-4, str. 1-28. - ISSN 0023-2424.

7. Mirko Popovič: Nekateri sociološki vidiki prehoda v "informacijsko družbo". - Informatologia Yugoslavica, 20(1988)3-4, 171-177. - ISSN 0096-9483.

8. Mirko Popovič: Informacija kot splošna družbena potreba in tržno blago. - Teorija in praksa, 27(1990)1-2, str. 78-80. - ISSN 0040-3598.

9. Mirko Popovič: Yugoslavia (Library and information services). - Journal of Documentation, 47(1991)2, str. 199-203. - ISSN 0022-0418.

10. Mirko Popovič: Evalvacija sistemov za iskanje informacij: nekatera metodološka izhodišča na primeru evalvacije algoritma za avtomatsko krnjenje slovenskih besed. - Knjižnica, 35(1991)2-3, str. 101-122. - ISSN 0023-2424.

2.2 Referati s strokovnih srečanj

1. Mirko Popovič: Knjižnice in uporaba nove informacijske tehnologije. V: Informacijska tehnologija i produktivnost u informacijskoj djelatnosti (ur.: M. Kržak, J. Škvorc). - Zagreb : Referalni centar Sveučilišta u Zagrebu, 1985, str. 115-118.

2. Mirko Popovič: Evalvacija knjižnično-informacijske dejavnosti. - V: Vloga knjižnic pri posredovanju znanja (ur.: S. Bahor). Strokovno posvetovanje ZBDS, Bled, 1.-2. okt. 1987. - Ljubljana, ZBDS 1987, 18 str.

3. Mirko Popovič: Evalvacija dejavnosti univerznih knjižnic. - V: Dolgoročni razvoj visokega šolstva v SR Sloveniji (ur.: B. Mihevc). Strokovni posvet UEK v Ljubljani in Univerze v Mariboru, Krško, 19-20. nov. 1987, 10 str.

4. Mirko Popovič: Študij uporabnikov kot izhodišče za opredelitev ciljev in evalvacijo dejavnosti Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani. - V: Uporabniki in knjižnice. Strokovni posvet Zveze društev bibliotekarskih delavcev Jugoslavije (ur.: J. Gazvoda), Bled, 21.-23.4.1988, str. 75-89. - ISBN 86-7265-006-9.

5. Mirko Popovič: Umetna inteligenca in ekspertni sistemi ter njun pomen za knjižnično-informacijsko dejavnost. - V: Naučna iztraživanja u bibliotekarstvu (ur.: dr. Lj. Djordjević), Beograd, 1988, str. 154-185.

6. Mirko Popovič: Sodobni trendi v iskanju dokumentov. - V: Bibliotekarstvo: tradicija i promene. Strokovni posvet Zveze društev bibliotekarskih delavcev Jugoslavije (ur.: D. Balazic), Arandjelovac, maj 1990, str. 55-66.

3 Poljudni članki

1. Primož Južnič, Mirko Popovič: Oblikovanje enotnega KIS v SFRJ. Ob 10. skupščini Zveze bibliotekarskih društev Jugoslavije v Opatiji. - Delo - Književni listi, 26(1984)86, str. 7. - ISSN 0350-7521.

2. Ivan Kanič, Mirko Popovič: Mikroračunalnik v knjižnicah in INDOK centrih. - Moj mikro, 1(1984)5, str. 18-19. - ISSN 0352-4833.

3. Mirko Popovič: Zbrisane meje med knjižničarsko in informacijsko dejavnostjo. - Naši razgledi, 34(1984)5, str. 152-153. - ISSN 0547-3276.

4. Mirko Popovič: NUK z novim računalnikom obogatil svojo ponudbo. - Delo, 16.januar 1992, str. 7.